

**Technikum Nr 2 im. gen. Mieczysława Smorawińskiego
w Zespole Szkół Ekonomicznych w Kaliszu**

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych zajęć edukacyjnych – kształcenie ogólnokształcące

Przedmiot: Język polski

Klasa: III

Zakres podstawowy i rozszerzony

III etap edukacyjny na podbudowie wymagań dla szkoły podstawowej

Opracowanie na podstawie materiałów wydawnictwa Stentor

Wymagania do poszczególnych działów programowych zostały opracowane w oparciu o realizowany program nauczania Wydawnictwa Stentor.

Tematy, tytuły i inne elementy planu zapisane na podświetlonym tle odnoszą się do lektur uzupełniających i związanych z nimi wymagań. Zgodnie z podstawą programową, w każdej klasie poznawana jest co najmniej jedna pozycja książkowa z lektur uzupełniających.

Wymagania oznaczone gwiazdką odnoszą się do nauczania w zakresie rozszerzonym.

Klasa 2, część 2

Dział programowy. Tematyka i problematyka	Wymagania podstawowe oceny: dopuszczający i dostateczny	Wymagania ponadpodstawowe oceny: dobry i bardzo dobry	Wymagania ponadpodstawowe Ocena: celujący
POZYTYWIZM			
Uczeń:			
<p>1. Pozytywizm – wprowadzenie do epoki.</p> <p>Sztandary pozytywistów.</p> <p>Noc postyczniowa i pałace tematy młodej polskiej literatury.</p> <p>Eliza Orzeszkowa, <i>Kilka słów o kobietach</i> (fragmenty).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje właściwe utwory literackie w pozytywizmie – przedstawia społeczno-polityczne i cywilizacyjne podłoże epoki – wyjaśnia, kim byli: A. Comte, H. Spencer, J.S. Mill, K. Darwin, H. Buckle – *szerzej przedstawia założenia filozofii pozytywnej Augusta Comte’a – wyjaśnia terminy: pozytywizm, scjentyzm, ewolucjonizm, utylitaryzm, organicyzm; *uzasadnia, dlaczego stały się „sztańdami pozytywistów” – wskazuje główne idee propagowane w publicystyce pozytywistycznej – wyjaśnia, czym była „noc postyczniowa” – czyta ze zrozumieniem tekst naukowy, wykorzystuje zawarte w nim wiadomości 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia filozoficzne założenia epoki – szerzej charakteryzuje pozytywizm jako prąd filozoficzny i kulturowy – *podaje przykłady przenikania myśli pozytywnej do różnych dziedzin życia i sztuki – wyjaśnia, czym był utylitaryzm pozytywistyczny i jak się przejawia w literaturze – charakteryzuje wybrane dzieła architektury 2 poł. XX wieku, rozpoznaje ich style (np. historyzm, eklektyzm) – wyjaśnia, na czym polegała opozycyjność programu młodych pozytywistów wobec idei romantycznych – wyjaśnia, w jaki sposób zostały przełożone na polskie realia hasła ewolucjonizmu, organicyzmu, scjentyzmu, utylitaryzmu (uwzględnia kontekst historyczny i kulturowy) 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę prasy w drugiej połowie XIX wieku, - przedstawia rozwój prasy na ziemiach polskich i omówić jego rolę, - podejmuje dyskusję na temat aktualności założeń filozofii pozytywnej

	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne punkty programu polskich pozytywistów - *wyjaśnia, jakie historyczne i polityczne przyczyny wpłynęły na ukształtowanie się programu polskich pozytywistów - *szerzej wyjaśnia, czym były praca organiczna i praca u podstaw - wymienia ważne tematy literatury postyczniowej i uzasadnia ich podejmowanie - analizuje fragmenty publicystyki pozytywistycznej; m.in. przedstawia poglądy Orzeszkowej na asymilację Żydów i sytuację kobiet - *przedstawia stereotyp kobiety ukazany przez Orzeszkową - zabiera głos w klasowej dyskusji; formułuje tezy i argumentację - odczytuje dzieła malarskie, wskazując w nich nawiązania do programu pozytywistycznego - *analizuje środki malarskie, którymi posługiwali się twórcy analizowanych obrazów 	<ul style="list-style-type: none"> - w znanych ze szkoły podstawowej utworach (np. Prusa, Sienkiewicza) odnajduje echa programu pozytywistycznego - *omawia rolę publicystyki w okresie pozytywizmu - wyjaśnia, na czym polegała ezopowość języka publicystyki pozytywistycznej - analizuje strukturę tekstu publicystycznego (np. Orzeszkowej): odczytuje jego sens, główną myśl, argumentację; przedstawia sposób prowadzenia wywodu - *w czytanych tekstach wskazuje stylistyczne właściwości publicystyki pozytywistycznej - interpretuje dzieła malarskie, wykorzystując wiedzę o specyfice ich tworzywa - *wygłasza na forum klasy przemówienie na omawiane tematy (stosuje środki retoryczne oraz zasady budowy oracji, wprowadza uczciwe argumenty) 	
<p>2. Nowela i powieść w pozytywizmie. Nowele poznane w szkole podstawowej, np. H. Sienkiewicz, Latarnik, B. Prus, Katarynka i inne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje nowelę, opowiadanie i powieść jako kluczowe gatunki pozytywistyczne, wymienia podejmowane w nich tematy - charakteryzuje nowelę jako gatunek literacki, odwołuje się do znanych dzieł - *wyjaśnia popularność nowel w epoce pozytywizmu - przedstawia tematykę i problematykę nowel poznanych w szkole podstawowej - określa stosowane w nich sposoby kreowania świata przedstawionego (akcji, bohaterów, przestrzeni itp.) - charakteryzuje sposoby prowadzenia narracji i ich funkcje - *rozpoznaje realistyczną konwencję nowel pozytywistycznych - interpretuje <i>Katarynkę</i> jako obrazek życia Warszawy 2 poł. XIX wieku i jako dzieło o przekazie ponadczasowym - wskazuje wartości uniwersalne zawarte w znanych nowelach 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia związek noweli pozytywistycznej (gatunku) z założeniami programu pozytywistycznego - wyjaśnia, na czym polega mistrzostwo artystyczne znanych nowel; odwołuje się do tekstu, cytuje i interpretuje fragmenty - określa wzorzec kompozycyjny noweli zastosowany w <i>Katarynce</i> (nowela z sokołem) - *w znanych (ze szkoły podstawowej) utworach pozytywistycznych wskazuje przenikanie się różnych gatunków: noweli, dziennika, reportażu, opowiadania 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia elementy świadczące o nowatorstwie utworu, - podejmuje dyskusję na temat teatralności we współczesnej rzeczywistości, - wskazuje w kontekście <i>Lalki</i> problemy kobiet w drugiej połowie XIX wieku, - wskazuje i nazywa zabiegi literackie oraz językowe, za pomocą których został zaprezentowany świat wewnętrzny bohaterów powieści, - przedstawia kontekst historyczny towarzyszący powstaniu utworu

	<p>– interpretuje znane nowele pozytywistyczne, formułuje argumenty na podstawie tekstu i kontekstów</p>		
<p>3. Adam Asnyk – poeta czasów niepoetyckich. <i>Daremne żale; Nad głębiami (fragmenty).</i></p>	<p>– przedstawia Asnyka jako „poetę czasów niepoetyckich”</p> <p>– interpretuje wiersze Asnyka, zwracając uwagę na sposób przedstawienia zawartych w nich idei</p> <p>– w czytanych utworach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa nadawcę i odbiorcę • wskazuje cechy gatunkowe (np. sonetu) • dominantę kompozycyjną • rozpoznaje środki stylistyczne i językowe – określa ich funkcje • określa i interpretuje metaforykę (np. drogi (dążenia), walki, fali itp.) • dostrzega treści symboliczne i interpretuje je <p>– dostrzega obecność (*przenikanie się) idei romantycznych oraz haseł pozytywistycznych</p> <p>– określa stosunek poety do idei romantycznych i pozytywistycznych</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego Asnyk nazywany jest poetą przełomu</p> <p>– *interpretuje metafizyczne treści obrazów obecnych w wierszach Asnyka (np. otchłań, gwiazdy, głębia, fala)</p> <p>– określa zawartą w poezji Asnyka koncepcję człowieka stojącego przed zagadką bytu</p> <p>– buduje spójne, logiczne wypowiedzi (ustne i pisemne) na temat wierszy; stosuje zasady poprawności językowej</p>	<p>– rozpoznaje nostalgiczny i filozoficzny charakter wierszy Asnyka</p> <p>– określa, jaki jest stosunek poety do przemijania i trwania</p> <p>– *przedstawia poglądy historiozoficzne poety</p> <p>– *znajduje filozoficzne i historyczne źródła poglądów wyrażonych w poezji Asnyka</p> <p>– charakteryzuje sonety Asnyka na tle tradycji gatunku</p> <p>– interpretuje wiersze Asnyka, wykorzystując kontekst literacki i kulturowy</p> <p>– pisze interpretację wiersza A. Asnyka zawierającą propozycję jego odczytania; przeprowadza logiczny dowód uzasadniający formułowane sądy</p> <p>– *na podstawie samodzielnie znalezionych materiałów prezentuje powstańcze losy polskich pozytywistów i wyjaśnia, jak wpłynęły one na późniejsze poglądy tych twórców</p>	<p>– omawia sposób przedstawienia światopoglądu epoki w dziełach A. Asnyka</p>
<p>4. Maria Konopnicka, <i>Mendel Gdański.</i></p> <p>Swoi i obcy.</p> <p>Żydzi i program asymilacji.</p>	<p>– streszcza utwór, określa jego tematykę i problematykę</p> <p>– rozpoznaje utwór jako nowelę, wskazuje charakterystyczne cechy gatunkowe</p> <p>– określa sposoby kreowania świata przedstawionego (charakteryzowania bohaterów, prowadzenia narracji itp.)</p>	<p>– odczytuje nowelę jako głos przeciw dyskryminacji i antysemityzmowi</p> <p>– rozpoznaje w utworze tragizm</p> <p>– wskazuje środki językowe i stylistyczne służące idealizacji i heroizacji bohaterów</p> <p>– wskazuje w utworze stylizację językową i określa jej funkcje</p>	<p>– omawia sposób przedstawienia światopoglądu epoki w dziełach M. Konopnickiej</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje i interpretuje elementy symboliczne utworu – dostrzega realizm i programowy charakter utworu – wykorzystuje w interpretacji noweli potrzebne konteksty (historyczny, literacki, biograficzny) – rozpoznaje obecne w noweli wartości uniwersalne – interpretuje XIX-wieczne obrazy realistyczne ukazujące postacie Żydów (np. A. Gierymski, <i>Święto trąbek, Żydówka z cytrynami</i>) – uczestniczy w klasowej dyskusji na temat stereotypów i uprzedzeń – formułuje własne sądy i opinie, popiera je argumentami – buduje poprawne wypowiedzi argumentacyjne na temat omawianych zagadnień – stosuje zasady poprawności językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje sposób przedstawiania kwestii żydowskiej w literaturze (w tym – w publicystyce) XIX w., wprowadzając kontekst historyczny i społeczny – dokonuje syntezy: postacie Żydów w polskiej literaturze i malarstwie XIX i XX w. (wykorzystuje także utwory poznane w szkole podstawowej) – wygłasza na forum klasy przemówienie na temat potrzeby tolerancji (stosuje środki retoryczne oraz zasady budowy oracji, wprowadza uczciwe argumenty) 	
<p>5. Konopnicka znana i nieznana. Maria Konopnicka, * ** [A kto Ciebie będzie złotem...], *** [A jak poszedł król na wojnę...], Giotto.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje wiersze Konopnickiej: określa ich tematykę i problematykę – określa nadawcę i odbiorcę każdego z utworów – wskazuje dominantę kompozycyjną – rozpoznaje środki stylistyczne i językowe – określa ich funkcje – wskazuje cechy gatunkowe – dostrzega treści symboliczne i interpretuje je – określa ukazany w nich obraz świata – rozpoznaje stylizację na pieśń ludową; wskazuje i charakteryzuje służące jej środki stylistyczne i językowe – w interpretacji wierszy wykorzystuje potrzebne konteksty (np. biograficzny, malarski, historyczny) – uzasadnia związek „ludowych” wierszy Konopnickiej z programem pozytywistycznym – porównuje sposób przedstawienia Madonny w wierszu i na obrazie Giotta – rozpoznaje w obecne w wierszach wartości uniwersalne, wykazuje ich związek z ich problematyką – czyta ze zrozumieniem tekst naukowy (T. Budrewicza); przetwarza i hierarchizuje zawarte w nim informacje, wykorzystuje je w interpretacji wierszy 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje podmiot liryczny wierszy i świat jego przeżyć – omawia wersyfikację czytanych wierszy, środki składniowe i inne środki artystycznego obrazowania; określa ich funkcje – wskazuje w wierszach elementy obrazowania nawiązujące do wyobraźni ludowej – rozpoznaje ironię (cytuje właściwe fragmenty), wyjaśnia jej źródła i określa funkcję – wykorzystuje w interpretacji wierszy potrzebne konteksty (m.in. historycznoliteracki, egzystencjalny i kulturowy) – *analizuje dzieła malarskie (w tym – obraz Giotta): określa temat, nastrój, kompozycję i środki artystyczne, którymi jest wywołany oraz kompozycję – porównuje przekaz wierszy Konopnickiej i XIX-wiecznego malarstwa ukazującego chłopów i wieś – *redaguje wypowiedź argumentacyjną zawierającą interpretację porównawczą obrazu Giotta i wiersza Konopnickiej 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia sposób przedstawienia światopoglądu epoki w dziełach M. Konopnickiej

	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje znane wiersze Konopnickiej pod względem tematyki i poetyki – interpretuje XIX-wieczne obrazy realistyczne ukazujące chłopów i wieś – porównuje sposoby ukazania wsi i chłopów w poezji Konopnickiej i w malarstwie epoki – buduje spójne, logiczne wypowiedzi na temat wierszy; stosuje zasady poprawności językowej 		
<p>6. Śladami wieszczów. Maria Konopnicka, Rota.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje <i>Rotę</i>: określa tematykę i problematykę utworu wskazuje dominantę kompozycyjną interpretuje tytuł określa nadawcę i sytuację liryczną rozpoznaje środki stylistyczne i językowe – określa ich funkcje wskazuje i interpretuje treści symboliczne rozpoznaje wpisane w utwór wartości narodowe – w interpretacji wiersza wykorzystuje potrzebne konteksty (historyczny, historycznoliteracki) – określa zawarty w utworze obraz narodowej wspólnoty – rozpoznaje w wierszu podniosłość i patos, wskazuje jego źródła – wskazuje i interpretuje obecne w <i>Rocie</i> symbole narodowe – określa miejsce <i>Roty</i> w polskiej historii i tradycji kultury, przedstawia jej historię jako pieśni narodowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje w wierszu metafory o charakterze patriotycznym, określa ich funkcje – charakteryzuje wpisany w utwór wzorec patriotyzmu – przedstawia i *porównuje dwa modele poezji polskiej funkcjonujące w okresie pozytywizmu (<i>Asnyk i Konopnicka</i>) – przedstawia poglądy Konopnickiej na wzorec romantycznego poety-wieszcza; odnajduje ich reminiscencje w <i>Rocie</i> – określa stosunek pozytywistów do tradycji romantycznej (syntetyzuje wiadomości) 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia sposób przedstawienia światopoglądu epoki w dziełach M. Konopnickiej
<p>7. Realizm i naturalizm w literaturze i sztuce 2 połowy XIX wieku.</p> <p>Powieść – sztandarowy gatunek pozytywizmu.</p> <p>Mistrzowie prozy realistycznej i ich dzieła.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia terminy realizm, naturalizm; poprawnie posługuje się nimi – wymienia założenia i cechy realizmu i naturalizmu jako prądów w sztuce; dostrzega je w utworach literackich i dziełach malarskich – wymienia najważniejsze różnice między realizmem i naturalizmem – w czytanych utworach, rozpoznaje realizm i naturalizm; *odróżnia je od innych konwencji (np. fantastycznej, groteskowej) – podaje przykłady powieści realistycznych, wymienia wybitnych realistów europejskich 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak pozytywiści pojmowali realizm i dlaczego przypisywali mu wielkie znaczenie – *przedstawia postulaty realizmu i naturalizmu jako nurtów w sztuce; wskazuje różnice między nimi – szerzej przedstawia cechy powieści realistycznej XIX wieku (świat przedstawiony, obraz społeczeństwa, biografie bohaterów, narracja itp.) – *wyjaśnia, czym była realistyczna powieść tendencyjna 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia problematykę utworu w kontekście założeń epoki

<p>Przypomnienie utworów poznanych w szkole podstawowej, np.: Ch. Dickens, Opowieść wigilijna, H. Sienkiewicz, W pustyni i w puszczy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia poglądy Stendhala na powieść i jej funkcje – wymienia najważniejsze cechy powieści realistycznej – *charakteryzuje powieść realistyczną XIX wieku, wskazując m.in. takie cechy, jak typowość postaci, motywacja psychologiczna i socjologiczna bohaterów, wszechwiedzący narrator, wielowątkowa fabuła, retrospekcje, opisy przestrzeni, „przezroczysty” styl itp.; – przedstawia tematykę i problematykę XIX-wiecznych utworów realistycznych poznanych w szkole podstawowej – odnajduje je cechy powieści realistycznej w znanych utworach – przedstawia zadania prozy realistycznej związane z programem pozytywistycznym – interpretuje dzieła malarstwa XIX wieku, odnajdując w nich założenia realizmu lub naturalizmu i odczytując ich przekaz – odczytuje obraz Courbeta jako manifest nowych poglądów na sztukę – *charakteryzuje porównawczo malarskie dzieło realistyczne i naturalistyczne – redaguje spójne wypowiedzi argumentacyjne (ustne i pisemne) na temat realizmu i naturalizmu; – pisze notatkę z lekcji, hasło encyklopedyczne – czyta tekst naukowy (J. Kulczycka, <i>Naturalizm</i>), znajduje w nim potrzebne informacje, przetwarza je i hierarchizuje – rozpoznaje specyfikę tekstu naukowego (główna myśl, argumentacja, charakterystyczne cechy języka i stylu) 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia termin: powieść dojrzałego realizmu; *przedstawia jej związek z kryzysem ideałów pozytywistycznych – rozpoznaje i *charakteryzuje styl realistyczny w sztuce – *podaje przykłady wybitnych malarzy realistów XIX wieku i ich dzieł – *wymienia mistrzów prozy naturalistycznej (Zolę i Flauberta), ich dzieła i poglądy na sztukę – *wyjaśnia, czym była powieść eksperymentalna – wskazuje filozoficzne założenia XIX-wiecznego naturalizmu (m.in. determinizm) i jego związki z rozwojem nauk przyrodniczych – dokonuje (*pogłębionej) analizy dzieł malarstwa realistycznego i naturalistycznego, uwzględniając specyfikę ich tworzywa – pisze pracę (np. w formie rozprawki) na temat swoich preferencji czytelniczych związanych z realizmem i naturalizmem 	
<p>8. B. Prus, <i>Lalka</i>.</p> <p>Powieść z wielkich pytań i rozczarowań epoki.</p> <p>Świat przedstawiony w <i>Lalce</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia tematykę i problematykę <i>Lalki</i>, wykazuje się znajomością i rozumieniem utworu – streszcza wątki, opowiada losy bohaterów – rozpoznaje w <i>Lalce</i> cechy powieści dojrzałego realizmu, m.in.: realizm 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia kompozycję dzieła i wyjaśnia jej funkcje – rozważa funkcje otwartego zakończenia powieści – przedstawia i analizuje psychologiczne portrety postaci ukazanych w <i>Lalce</i> – wskazuje językowe sposoby indywidualizacji bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia problematykę utworu w kontekście założeń epoki, - podejmuje dyskusję na temat uniwersalnego charakteru utworu

<p>Akcja i fabuła. Sztafeta pokoleń – czyli <i>trzy pokolenia idealistów na tle społecznego rozkładu</i>.</p> <p>Bohaterowie.</p> <p>Wokulski i jego miejsce w społeczeństwie.</p> <p>Sklep – czyli centrum powieściowej przestrzeni.</p> <p>Narracja i kompozycja dzieła.</p> <p>Topos <i>świata teatru</i> i jego funkcje.</p> <p>Warszawa Prusa.</p> <p>Język i styl dzieła.</p> <p>Wielowymiarowość powieści.</p>	<p>sposoby kreowania świata przedstawionego utworu</p> <p>charakterystyki bohaterów, ich motywacje, osobowości, język itp.</p> <p>budowę akcji i fabuły</p> <p>szeroki i bogaty obraz życia społecznego (panoramiczność)</p> <p>bogactwo szczegółów</p> <p>sposoby prowadzenia narracji</p> <p>właściwości języka i stylu</p> <p>– analizuje sposoby indywidualizacji postaci</p> <p>– wskazuje w zindywidualizowanych postaciach cechy typowe</p> <p>– określa rolę każdego z narratorów</p> <p>– przedstawia zawarty w <i>Lalce</i> krytyczny i pesymistyczny obraz polskiego społeczeństwa (wielkie rozczarowania epoki i kryzys programu pozytywistycznego)</p> <p>– charakteryzuje Wokulskiego jako złożoną postać o cechach romantycznych i pozytywistycznych</p> <p>– rozpoznaje w utworze kontynuacje i nawiązania literackie; określa ich funkcje</p> <p>– dostrzega ezopowość języka, jakim mówi się o powstaniu styczniowym i wcześniejszych zrywach narodowowyzwoleńczych</p> <p>– opisuje przestrzeń powieściową</p> <p>– *wyjaśnia, jak opisy miejsc charakteryzują postacie, z którymi są związane</p> <p>– wskazuje w <i>Lalce</i> tragizm, komizm, ironię, humor; wskazuje właściwe fragmenty</p> <p>– charakteryzuje obraz Warszawy przedstawiony w <i>Lalce</i>; *porównuje go z malarstwem epoki</p> <p>– dostrzega wielowymiarowość utworu: interpretuje <i>Lalkę</i> jako powieść o miłości, społeczeństwie, rodzącym się kapitalizmie, „rozkładzie” społecznym, miście, zawiedzionych nadziejach, przemijaniu; *porównuje różnorodne propozycje odczytania dzieła</p> <p>– w interpretacji <i>Lalki</i> sięga po potrzebne konteksty (np. historyczny, literacki, egzystencjalny)</p>	<p>– rozpoznaje w utworze stylizację środowiskową; wskazuje służące jej środki językowe i określa jej funkcje</p> <p>– w pogłębiony sposób, z uwzględnieniem kontekstu kulturowego analizuje źródła tragizmu Wokulskiego</p> <p>– *porównuje Wokulskiego z kreacjami bohaterów romantycznych</p> <p>– analizuje język i styl narracji</p> <p>– wskazuje w narracji utworu elementy mowy pozornie zależnej i określa jej funkcje</p> <p>– interpretuje <i>Lalkę</i> jako powieść o Warszawie 2 połowy XIX w.</p> <p>– interpretuje powieść, wykorzystując różnorodne konteksty (np. historyczny, historycznoliteracki, filozoficzny, egzystencjalny)</p> <p>– dostrzega wpisany w powieść topos <i>świata teatru</i> i określa jego funkcje</p> <p>– dostrzega w <i>Lalce</i> rozrachunek z programem pozytywistycznym (kryzys ideałów pozytywistycznych)</p> <p>– *odwołując się do tekstu, wyjaśnia, na czym polega specyfika humoru Prusa; określa jego funkcje</p> <p>– wyjaśnia, na czym polega uniwersalność i ponadczasowość utworu</p> <p>– wykorzystuje literaturę naukową do pogłębienia interpretacji utworu</p> <p>– dokonuje analizy i interpretacji wybranych fragmentów dzieła</p> <p>– pisze pracę w dowolnej formie na temat roli prozy epickiej w okresie pozytywizmu</p> <p>– *przygotowuje prezentację na temat <i>Lalki</i> i jej kontekstów; sięga po informacje z różnych źródeł; wykorzystuje zasoby multimedialne</p>	
---	--	---	--

	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje język i styl dzieła, *dostrzegając jego zróżnicowanie – wskazuje językowe i stylistyczne wykładniki humoru (komizmu) – wskazuje ponadczasowe wartości wpisane w powieść – wyjaśnia, dlaczego powieść (obok krótkich form prozatorskich) stała się głównym gatunkiem pozytywizmu – czyta literaturę naukową i przetwarza zaczerpnięte z niej informacje – redaguje ustne i pisemne wypowiedzi argumentacyjne na temat <i>Lalki</i> i jej kontekstów; formułuje tezy i argumentację; zabiera głos w dyskusji – pisze pracę (np. rozprawkę, opinię, *esej) na temat swojego odczytania <i>Lalki</i> Prusa – *pisze recenzję wybranej wersji filmowej <i>Lalki</i>, wskazuje środki filmowe, ocenia kreacje aktorskie 		
--	---	--	--

<p>9. O. Tokarczuk [<i>Tajemnica „Lalki”</i>] (<i>Lalka i perła</i>, fragment).</p> <p>Dialogi z tradycją. Na czym polega fenomen <i>Lalki</i>?</p>	<ul style="list-style-type: none"> – określa tematykę i problematykę tekstu – odczytuje główną myśl tekstu i przedstawia sposób prowadzenia wywodu – *w czytany fragmentie rozpoznaje cechy prozy esejistycznej – na podstawie tekstu wyjaśnia, w czym autorka upatruje fenomen <i>Lalki</i> – wyjaśnia tytuł fragmentu – redaguje wypowiedź argumentacyjną na temat ponadczasowości <i>Lalki</i> Prusa; wykorzystuje tekst Olgi Tokarczuk, cytuje potrzebne fragmenty – podaje podstawowe informacje o Oldze Tokarczuk 	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie fragmentu wyjaśnia, na czym polega zjawisko identyfikacji z bohaterem literackim lub filmowym – ustosunkowuje się do tez zawartych w czytany fragmentie: zabiera głos w dyskusji, formułuje własne tezy i argumenty, ustosunkowuje się do wypowiedzi innych osób na ten temat – *wygłasza laudację powieści Prusa (lub przemówienie okolicznościowe na jej temat); stosuje retoryczne zasady kompozycyjne 	<ul style="list-style-type: none"> - podejmuje dyskusję na temat uniwersalnego charakteru tezy postawionej przez Olę Tokarczuk
<p>10. J. Kaczmarek „<i>Lalka</i>” czyli polski pozytywizm.</p> <p>Dialogi z tradycją. <i>Lalka</i>, czyli powieść o przemianach świata.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – określa tematykę i problematykę utworu J. Kaczmareka – określa, na czym polegają w nim nawiązania do <i>Lalki</i> – wskazuje dominantę kompozycyjną – *dostrzega w wierszu aluzje literackie i określa ich funkcje – wskazuje zastosowane w wierszu środki językowe i stylistyczne, określa ich funkcje – odczytuje zawartą w wierszu ocenę powieści Prusa – wskazuje cechy wiersza, które pozwalają go uznać za pieśń – wyjaśnia termin poezja śpiewana – podaje podstawowe informacje o Jacku Kaczmarem 	<ul style="list-style-type: none"> – *definiuje terminy: streszczenie, parafraza, trawestacja; odnosi je do utworu Kaczmareka – odczytuje przekaz wiersza, wykorzystując kontekst twórczości Kaczmareka i inne (historyczny, historycznoliteracki) – wskazuje w wierszu topos świata teatru; określa jego funkcję *i porównuje z funkcją tego toposu w powieści Prusa – *analizuje takie elementy wiersza, jak rytm, intonacja, akcenty itp. – i określa ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> – *ocenia muzyczną oprawę wiersza, wyjaśnia, jak muzyka (wersja śpiewana) wpływa na przekaz utworu – prezentuje sylwetkę twórczą J. Kaczmareka

<p>11. J. Dehnel <i>Mięso wędliny ubiory tkaniny</i> (fragment).</p> <p>Dialogi z tradycją. Sklep – czyli ponadczasowe centrum świata.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – określa temat czytanego fragmentu prozy J. Dehnela – określa (na podstawie fragmentu) czas i miejsce wydarzeń – rozpoznaje cechy powieści realistycznej – *identyfikuje fragment powieści współczesnej – rozpoznaje w opisie środki stylistyczne (np. epitety) i określa ich funkcje – porównuje opis sklepu w powieści Dehnela z opisem sklepu Mincla w powieści Prusa; – *dostrzega podobieństwa techniki literackiej (rola detalu) – podaje podstawowe informacje o J. Dehnelu 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje czytany fragment, wykorzystując kontekst historyczny, kulturowy i historycznoliteracki – wskazuje w opisie środki językowe (np. charakterystyczne słownictwo, nazwy pochodzące z czasów PRL-u, słownictwo nacechowane stylistycznie i wartościujące) i określa ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> – *wskazuje w czytanim fragmencie aluzje literackie
---	--	--	---

<p>12. *Gustave Flaubert <i>Pani Bovary</i>.</p> <p>*Psychologia według Flauberta.</p> <p>*Mikrokosmos francuskiej prowincji połowy XIX wieku.</p> <p>*Kreacje bohaterów. <i>Pani Bovary to ja...</i></p> <p>*Narracja – „strumień rzeczy”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – *określa tematykę i problematykę utworu – *streszcza powieść; przedstawia historię Emmy Bovary – *rozpoznaje realistyczną konwencję powieści; wskazuje cechy powieści realistycznej – *określa sposoby kreowania w utworze świata przedstawionego (czas i przestrzeń powieściowa, bohaterowie, fabuła i wątki, sposoby prowadzenia narracji) – *rekonstruuje przedstawiony w utworze obraz francuskiej prowincji połowy XIX wieku – *odnajduje w powieści opinie i oceny Flauberta odnoszące się do współczesnego mu społeczeństwa – *charakteryzuje tytułową bohaterkę i inne postacie powieściowe – *wyjaśnia pojęcie miłości bowarystowskiej – *przedstawia kompozycję powieści – *redaguje wypowiedzi argumentacyjne (ustne i pisemne) na temat problematyki utworu – *zabiera głos w dyskusji, formułuje tezy i argumenty, ustosunkowuje się do wypowiedzi innych osób – *dostrzega w utworze tragizm i ironię; określa ich funkcje – *analizuje tekst historycznoliteracki; wykorzystuje zawarte w nim informacje do głębszego odczytania powieści – w czytanim fragmencie tekstu naukowego wskazuje tezy i określa sposób prowadzenia wywodu 	<ul style="list-style-type: none"> – *przedstawia Flauberta jako mistrza realistów i naturalistów – *wykorzystuje konteksty potrzebne do interpretacji powieści (np. historyczny, społeczny, kulturowy, historycznoliteracki) – *analizuje motywację psychologiczną i społeczną Emmy Bovary i innych postaci powieściowych; tworzy ich portrety psychologiczne – *przedstawia wzorce kulturowe mieszczaństwa ukazanego w powieści – *rozpoznaje technikę strumienia rzeczy zastosowaną w powieści przez Flauberta; wskazuje właściwe fragmenty, analizuje środki stylistyczne i językowe – *analizuje rolę przedmiotów w kreowaniu postaci 	<ul style="list-style-type: none"> – *porównuje różne propozycje odczytania utworu Flauberta (powieść o społeczeństwie i o jednostce, miłości, rozczarowaniu, miałkości egzystencji itp.) – *redaguje wypowiedź argumentacyjną będącą rozwinięciem tez zawartych w tekście naukowym
<p>13. Pozytywiści i historia.</p> <p>H. Sienkiewicz, <i>Quo vadis; Krzyżacy</i>; inne powieści historyczne, np. A. Dumas, <i>Trzej muszkietierowie</i> (przypomnienie utworów poznanych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia (przykładowo) powstałe w okresie pozytywizmu utwory literackie i dzieła malarskie o tematyce historycznej; wskazuje ich twórców – określa, jaki był stosunek pisarzy pozytywistycznych do historii – podaje informacje o J.I. Kraszewskim jako pisarzu historycznym – przedstawia tematykę i problematykę poznanych w szkole podstawowej utworów historycznych Henryka Sienkiewicza (<i>Krzyżaków</i> i <i>Quo vadis</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia szkoły historyczne: warszawską i krakowską; opisuje ich poglądy na przeszłość Rzeczypospolitej i przyczyny jej upadku – interpretuje i wartościuje sposoby kreowania świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, motywów) w <i>Krzyżakach</i> i <i>Quo vadis</i> – interpretuje treści alegoryczne i symboliczne znanych utworów historycznych – przedstawia propozycję interpretacji <i>Quo vadis</i>, wskazując argumenty w treści utworu – przedstawia A. Dumasa jako XIX-wiecznego pisarza historycznego 	<ul style="list-style-type: none"> – *porównuje sposób traktowania historii jako tematu powieści – przez Sienkiewicza i Prusa – wykorzystuje samodzielnie znalezione materiały, w tym – teksty naukowe na temat XIX-wiecznych powieści historycznych – porządkuje znalezione informacje

<p>w szkole podstawowej).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • streszcza ww. utwory i ich wątki • wymienia i charakteryzuje bohaterów • określa czas i miejsca wydarzeń <p>– interpretuje powieści, m.in.:</p> <p>– rozpoznaje sposoby kreowania świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, motywów...)</p> <p>– rozpoznaje realizm świata przedstawionego</p> <p>– wskazuje i interpretuje treści symboliczne</p> <p>– rozpoznaje i nazywa obecne w powieściach wartości uniwersalne i narodowe</p> <p>– wykorzystuje w interpretacji utworów potrzebne konteksty (historyczny, literacki i inne)</p> <p>– wyjaśnia, jak w <i>Krzyżakach</i> i <i>Quo vadis</i> Sienkiewicz traktuje historię</p> <p>– wyjaśnia tytuł i genezę powieści <i>Quo vadis</i></p> <p>– przedstawia uogólnioną koncepcję odczytania <i>Quo vadis</i> jako dzieła o triumfie chrześcijaństwa i upadku starożytnego Rzymu</p> <p>– odczytuje obrazy Siemiradzkiego o tematyce antycznej, zestawia je z właściwymi scenami z powieści Sienkiewicza, *porównuje przekaz każdego z dzieł</p> <p>– tworzy wypowiedzi argumentacyjne w różnych formach</p> <p>– *przedstawia tematykę i problematykę utworów historycznych znanych z samodzielnej lektury</p> <p>– poszukuje informacji na temat XIX-wiecznych powieści historycznych w różnych źródłach</p> <p>– realizuje projekt edukacyjny na temat antyku jako tematu literatury i sztuki (malarstwa, opery) w XIX wieku</p>	<p>– *wskazuje gawędę szlachecką jako poprzedniczkę XIX-wiecznej prozy historycznej</p> <p>– *podaje informacje o utworach historycznych B. Prusa, przedstawia <i>Faraona</i> (podstawowe informacje)</p>	
<p>14. H. Sienkiewicz, <i>Potop</i>.</p> <p>Ku pokrzepieniu serc... Historia ukazana w <i>Potopie</i> H. Sienkiewicza.</p>	<p>– przedstawia tematykę i problematykę powieści (na podstawie znanych fragmentów): streszcza utwór, opowiada wątki, fragmenty prezentuje bohaterów historycznych i fikcyjnych</p> <p>określa czas i miejsce wydarzeń</p> <p>– wskazuje w utworze cechy powieści historycznej</p> <p>– *wyjaśnia, na czym polega specyfika Sienkiewiczowskiej powieści historycznej</p>	<p>– w interpretacji utworu wykorzystuje potrzebne konteksty (m.in. historyczny, historycznoliteracki, kulturowy)</p> <p>– wskazuje w powieści Sienkiewicza elementy różnych gatunków: powieści płaszcza i szpady, eposu, westernu, a nawet baśni</p> <p>– rekonstruuje schemat kompozycyjny, na którym Sienkiewicz opiera swe powieści</p>	<p>- przedstawia kontekst historyczny towarzyszący powstaniu utworu,</p> <p>- analizuje wpływ środków językowych na wymowę tekstu</p> <p>- wskazuje trzy typy narracji w przytoczonych fragmentach tekstu</p> <p>- omawia rolę twórczości Henryka Sienkiewicza w pozytywizmie</p>

Sposoby kreowania świata przedstawionego.	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego - charakteryzuje postacie powieściowe oraz wskazuje kryteria ich oceny 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polegała Sienkiewiczowska mityzacja wydarzeń i postaci historycznych - analizuje sceny batalistyczne, wskazując środki służące idealizacji, sakralizacji i mitologizacji 	
Bohaterowie i bohaterki.	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia sposoby heroizacji i sakralizacji wybranych bohaterów 	<ul style="list-style-type: none"> - *określa, do jakich tradycji literackiej i kulturowej nawiązuje Sienkiewicz w <i>Potopie</i> 	
Powieść „płaszcz i szpady”, epos, western, baśń czy <i>fantasy</i> ? Różnorodność gatunkowa utworu.	<ul style="list-style-type: none"> - w kreacjach bohaterów wskazuje nawiązania do etosu rycerskiego - charakteryzuje postać Kmicica, odnajdując w nim kontynuację wzorca bohatera romantycznego (nawiązania do J. Soplicy) - *przedstawia schematy kreacji wybranych typów postaci (np. zdrajców) 	<ul style="list-style-type: none"> - *rozpoznaje archetypy, na których opierają się kreacje Sienkiewiczowskich bohaterów i bohaterek - dostrzega w <i>Potopie</i> inspiracje <i>Pamiętnikami Paska</i> 	
Sceny batalistyczne.	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje powieściowe wizerunki magnaterii i średniej szlachty 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje źródła niesłabnącej i ponadczasowej popularności powieści Sienkiewiczowskiej wśród czytelników 	
Język i styl utworu. Sugestywność obrazowania. Archaizacja.	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia tytułową metaforę potopu, odwołując się do odpowiednich fragmentów powieści - analizuje i interpretuje sceny batalistyczne; wskazuje środki wyrazu artystycznego i określa ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> - *przedstawia poglądy krytyków współczesnych Sienkiewiczowi na temat jego powieści historycznych 	
Trylogia na ekranie.	<ul style="list-style-type: none"> - zabiera głos w dyskusji na temat sposobu ukazania (i deformowania) historii; uzasadnia własne sądy i opinie - rozpoznaje obecne w utworze wartości uniwersalne i narodowe - w interpretacjach wykorzystuje literaturę naukową związaną z powieścią - analizuje język i styl utworu - wyjaśnia, czym jest stylizacja językowa - wskazuje stylizację biblijną, określa służące jej środki językowe i określa jej funkcje - wyjaśnia terminy: <i>archaizacja</i>, <i>archaizm</i> - rozpoznaje archaizację w konkretnym tekście, wskazuje służące jej środki językowe - określa funkcje archaizacji zastosowanej w <i>Potopie</i> - *przedstawia specyfikę Sienkiewiczowskiej archaizacji języka - *interpretuje wybrane dzieła malarskie XIX wieku o tematyce historycznej - pisze recenzję filmu zrealizowanego na podstawie wybranej części <i>Trylogii</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje <i>Potop</i> z innymi powieściami historycznymi Sienkiewicza oraz *innych autorów (XIX wieku i późniejszymi) - zabiera głos w klasowej dyskusji na temat <i>Potopu</i> (np. na temat wzorców patriotyzmu obecnych w <i>Trylogii</i>) - redaguje wprowadzenie do dyskusji - wygłasza mowę z uwzględnieniem środków pozajęzykowych - *przygotowuje krótki referat o życiu i twórczości Sienkiewicza - określa wizję przeszłości w malarstwie historycznym II połowy XIX w. (na wybranych przykładach) - rozróżnia archaizmy: fonetyczne, fleksyjne, słowotwórcze itp. - *wskazuje formy językowe, które mogą pełnić funkcję archaizującą (nie będąc faktycznymi archaizmami) - analizuje środki filmowe, za pomocą których reżyser przeniósł na ekran postacie i idee Sienkiewiczowskie - ocenia ogólny efekt ekranizacji (zaspokojenie oczekiwań czytelników) 	

	<ul style="list-style-type: none"> – redaguje wypowiedzi argumentacyjne w różnych formach na temat utworu; formułuje tezy i popiera je argumentami 		
<p>15. H. Sienkiewicz, <i>O powieści historycznej</i> (fragmenty). W obronie powieści historycznej i indywidualizmu autora.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem tekst, określa jego temat i kontekst, wskazuje tezę i argumenty – rozpoznaje specyfikę tekstu polemicznego; wskazuje kontrargumenty, którymi autor odpiera zarzuty krytyków – wyjaśnia, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania – rozpoznaje specyfikę XIX-wiecznego tekstu publicystycznego – na podstawie czytanego fragmentu oraz znanych powieści rekonstruuje Sienkiewiczowską koncepcję powieści historycznej – *wyjaśnia, jak autor pojmuje realizm powieści historycznej – tworzy ustne i pisemne wypowiedzi argumentacyjne – zabiera głos w dyskusji, buduje tezy i popiera je argumentami z tekstu 	<ul style="list-style-type: none"> – ustosunkowuje się do Sienkiewiczowskiej idei „krzepienia serc”– zabiera głos w dyskusji na temat powieści historycznej, formułuje tezy i argumenty, przedstawia swoje sądy i opinie – *włącza się do XIX-wiecznej dyskusji na temat powieści historycznej; uwzględnia konteksty historyczne (sytuację Polski i Polaków) 	<ul style="list-style-type: none"> -omawia satyryczny i parodystyczny charakter tekstu
<p>16. <i>Geniusz łatwej urody</i>. O co Gombrowicz oskarża Sienkiewicza?</p> <p>W. Gombrowicz, <i>Sienkiewicz</i> (fragm.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta ze zrozumieniem tekst, określa jego temat i kontekst, wskazuje tezy i argumentację – dostrzega w tekście logikę i konsekwencję toku rozumowania – wyjaśnia sformułowania „geniusz łatwej urody”, „igraszki wartościami” – wyjaśnia, o co Gombrowicz oskarża Sienkiewicza; dostrzega przewrotność sposobu prowadzenia wywodu – ocenia argumenty Gombrowicza – uczestniczy w klasowej dyskusji na temat twórczości Sienkiewicza, formułuje tezy i popiera je argumentami, odwołując się do konkretnych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje w tekście właściwości języka i stylu Gombrowicza – ustosunkowuje się do tez pisarza na temat twórczości Sienkiewicza (popiera je lub polemizuje z nimi), uzasadnia swoje stanowisko – redaguje i przemówienie „Obrona Sienkiewicza” będące polemiką z tezami Gombrowicza – stosuje retoryczne zasady kompozycyjne – wygłasza mowę, z uwzględnieniem środków pozajęzykowych – w różnych źródłach znajduje informacje o wpływie twórczości Sienkiewicza na polskie społeczeństwo i wykorzystuje je w swoich wypowiedziach 	<ul style="list-style-type: none"> -omawia satyryczny i parodystyczny charakter tekstu

<p>17. Bolesław Prus, <i>Z legend dawnego Egiptu.</i></p> <p>Arcydzieło nowelistycznej zwięzłości.</p> <p>Paraboliczny charakter utworu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia tematykę i problematykę utworu: streszcza nowelę określa czas i miejsce wydarzeń wymienia bohaterów – omawia budowę utworu, wskazuje cechy gatunkowe noweli – określa sposób prowadzenia narracji – charakteryzuje bohatera i przedstawia jego motywację – wskazuje w utworze środki kompozycyjne i inne środki artystyczne; określa ich funkcje – dostrzega paraboliczny charakter utworu, odczytuje treści symboliczne – nazywa obecne w utworze wartości uniwersalne – przedstawia jej rozwój noweli jako gatunku literackiego 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje utwór w kontekście historycznym, egzystencjalnym, historycznoliterackim – uzasadnia, że nowela jest arcydziełem swego gatunku, buduje argumenty, odwołując się do tekstu – w dłuższej wypowiedzi argumentacyjnej wykazuje uniwersalny charakter utworu – porównuje utwór z innymi nowelami B. Prusa (i innymi nowelami XIX-wiecznymi) – wskazuje w tekście sentencje – *określa indywidualne cechy stylu Bolesława Prusa 	<ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia, na czym polega zabieg mitologizacji - wskazuje przykłady różnych konwencji
<p>18. E. Orzeszkowa, <i>Nad Niemnem.</i></p> <p>Powieść panoramiczna.</p> <p>Bohaterowie i ich przestrzeń.</p> <p>Dialog pokoleń.</p> <p>Mit Kresów.</p> <p><i>Nad Niemnem</i> na ekranie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wykazuje się znajomością utworu, przedstawia jego tematykę i problematykę: streszcza akcję i fabułę, przedstawia wątki i motywy, identyfikuje fragmenty prezentuje bohaterów określa czas i miejsce wydarzeń – rozpoznaje realizm świata przedstawionego – omawia i interpretuje utwór: przedstawia sposoby kreowania w utworze świata przedstawionego charakteryzuje bohaterów, przedstawia ich motywację socjologiczną i psychologiczną określa związki bohaterów z przestrzenią przedstawia kompozycję powieści określa sposób prowadzenia narracji analizuje język i styl narratora i postaci – wykorzystuje w interpretacji potrzebne konteksty (np. historyczny, społeczny, literacki) – *rozpoznaje <i>Nad Niemnem</i> jako dzieło dojrzałego realizmu – wyjaśnia, na czym polega panoramiczność i opisowość powieści – *wyjaśnia, na czym polega arkadyjskość przestrzeni nadniemeńskiej – określa kryteria oceny postaci 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje wybrane wątki i motywy utworu – interpretuje kompozycję powieści; *analizuje sposoby wprowadzania wątków wykraczających poza akcję – w sposób pogłębiony charakteryzuje postacie; przedstawia ich motywację – *analizuje literackie sposoby charakteryzowania postaci, miejsc, przedmiotów – wskazuje środki stylistyczne służące sakralizacji i heroizacji – *opisuje porównawczo ukazaną w <i>Panu Tadeuszu</i> i w <i>Nad Niemnem</i> przestrzeń nadniemeńską – porównuje role dwóch mogił w powieści – *przedstawia i analizuje technikę powieściową utworu – wykorzystuje do interpretacji utworu kontekst biograficzny, egzystencjalny, historycznoliteracki – przedstawia spójną interpretację utworu: jako pytanie o przeszłość narodową i o formułę patriotyzmu *jako mityczną opowieść o początku – przedstawia obecny w <i>Nad Niemnem</i> romantyczny mit Kresów 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje analizy związku między stosunkiem bohaterów do mogiły a stosunkiem narratora do bohaterów, - wskazuje funkcje środków językowych w opisach przestrzeni, w której rozgrywa się akcja, - dokonuje analizy narracji i wskazać elementy odbiegające od jej prostego stylu

	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje opisy dworu i zaścianka oraz ich mieszkańców – relacjonuje obecny w utworze dialog pokoleń; wskazuje źródła konfliktu i argumenty każdej ze stron; – porównuje sposób mówienia o różnych postaciach – określa sposób mówienia o powstaniu styczniowym (język ezopowy) – dostrzega i interpretuje treści symboliczne i alegoryczne – wskazuje w utworze obecność idei romantycznych i pozytywistycznych (etos walki i pracy) – dokonuje analizy i interpretacji wybranych fragmentów (np. opisu mogiły powstańczej), zwracając uwagę na obecność w nim sakralizacji; rozpoznaje środki stylistyczne i językowe, określa ich funkcje – *analizuje porównawczo opis otwierający powieść i Inwokację z <i>Pana Tadeusza</i> – rozpoznaje i nazywa obecne w utworze wartości narodowe i uniwersalne – *wykorzystuje do interpretacji wskazówki zawarte w literaturze naukowej – formułuje ustne i pisemne wypowiedzi argumentacyjne na temat utworu – zabiera głos w dyskusji, formułuje tezy i argumenty – pisze wypracowanie na temat problematyki powieści i jej kontekstów – komentuje i analizuje sceny z filmu <i>Nad Niemnem</i> w reż. Z. Kuźmińskiego; wskazuje środki filmowe i określa ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje syntezy: obraz kultury szlacheckiej w powieści na tle innych utworów (np. <i>Pana Tadeusza, Trylogii</i>) – *zdobywa wiadomości o miejscach powieściowych, losach rodziny Bohatyrowiczów itp.; prezentuje je w klasie w interesujący sposób, uwzględniając konteksty historyczne i wiadomości o losach Polaków na Kresach Wschodnich – wygłasza w klasie dłuższą wypowiedź argumentacyjną zbudowaną zgodnie z zasadami retoryki; wzbogaca swoją wypowiedź środkami pozajęzykowymi – tworzy plan kompozycyjny wypowiedzi własnej – *wiadomości z podręcznika uzupełnia samodzielnie znalezionymi informacjami w różnych źródłach; korzysta z zasobów multimedialnych 	
<p>19. E. Orzeszkowa, <i>Gloria victis</i> (rok 1863).</p> <p>W hołdzie bohaterom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza nowelę – charakteryzuje troje pierwszoplanowych bohaterów, dostrzegając ich tragizm – wyjaśnia, na czym polega idealizacja, sakralizacja i heroizacja postaci (wskazuje służące im środki stylistyczne i językowe) – interpretuje tytuł noweli – wskazuje symboliczny charakter mogiły bezimiennych powstańców 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia genezę noweli – wskazuje w noweli elementy historyczne i autobiograficzne – *rozpoznaje w utworze konwencję baśniową (w tym – baśniowość sposobu prowadzenia narracji) – rozpoznaje baśniową stylizację języka, wskazuje służące jej środki artystyczne, określa funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega zabieg mitologizacji - wskazuje przykłady konwencji baśniowej

	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje sposób prowadzenia narracji i określa jego funkcję – rozpoznaje zabieg personifikacji (narracja) i określa jej funkcję – przedstawia paraboliczny charakter noweli – wykazuje uniwersalność przekazu dzieła; nazywa obecne w nim wartości uniwersalne i narodowe – odczytuje powstańcze obrazy Grottgera, *objaśniając ich symboliczność – *porównuje sposób ukazania powstania styczniowego ukazany w noweli i na obrazie Grottgera – czyta tekst naukowy, znajduje w nim potrzebne informacje, wykorzystuje je do interpretacji utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje sposób przedstawienia powstania styczniowego w noweli i w powieści <i>Nad Niemnem</i> – *charakteryzuje indywidualny styl utworu, rozpoznając w nim cechy prozy poetyckiej 	
<p>20. F. Dostojewski, <i>Zbrodnia i kara.</i></p> <p>Powieść o grzechu, cierpieniu i odkupieniu.</p> <p>Prawda o naturze człowieka.</p> <p>Studium zbrodni.</p> <p>Portrety psychologiczne bohaterów i sposoby ich kreowania.</p> <p>Miasto występku i zbrodni – ponury obraz Petersburga.</p> <p>Sposoby prowadzenia narracji.</p> <p>Powieść polifoniczna.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wykazuje się znajomością tematyki utworu, przedstawia jego problematykę; streszcza akcję i poszczególne wątki, identyfikuje fragmenty prezentuje bohaterów określa czas i miejsce wydarzeń – rozpoznaje realizm świata przedstawionego – przedstawia sposoby kreowania w utworze świata przedstawionego – określa sposoby prowadzenia narracji, przytacza cytaty – *wskazuje dialogiczność, jak podstawową zasadę konstrukcyjną utworu – charakteryzuje Raskolnikowa i rekonstruuje motywację jego czynów – analizuje monologi wewnętrzne głównego bohatera; określa ich funkcje – przedstawia pozostałe postacie powieści, charakteryzuje je i interpretuje ich decyzje – prezentuje i uzasadnia własne opinie na temat bohaterów – interpretuje <i>Zbrodnię i karę</i> jako powieść psychologiczną – przedstawia „problemy przekłete”, które Dostojewski ukazał w swym utworze, odnosi je do postaci, sytuacji, wątków i motywów; cytuje właściwe fragmenty 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia informacje o Dostojewskim; przedstawia genezę <i>Zbrodni i kary</i> – interpretuje powieść, wykorzystując kontekst historyczny (rodzący się socjalizm) i filozoficzny (nihilizm) – zestawia teorię Raskolnikowa z filozofią Nietzschego, wyciąga wnioski – interpretuje sny Raskolnikowa – określa rolę Soni w życiu Raskolnikowa i innych postaci – relacjonuje grę, jaką prowadzą Raskolnikow i Porfiry – rekonstruuje proces nawrócenia Raskolnikowa, podkreślając obecność pierwiastka mistycznego – odnajduje topos labiryntu w przestrzeni miasta, w której poruszają się bohaterowie – *wskazuje i interpretuje archetypiczny charakter postaci powieściowych – *na podstawie powieści i literatury naukowej wyjaśnia, jak Dostojewski postrzegał „ducha Rosji” – analizuje obraz inteligencji rosyjskiej ukazany w powieści – przedstawia spójną propozycję interpretacji powieści o konflikcie rozumu i natury powieści o tajemnicach ludzkiej duszy 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje analizy rozpoczynającego utwór fragmentu opisującego ulice Petersburga pod kątem oddziaływania na zmysły, - interpretuje znaczenie snu o koniu w kontekście planowanej zbrodni, - interpretuje znaczenie snu Raskolnikowa na Syberii - dokonuje analizy monologów wewnętrznych Raskolnikowa w kontekście problematyki psychologicznej - wskazuje elementy konwencji realistycznej i naturalistycznej w powieści

	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje miasto (Petersburg) przedstawione w powieści, wskazując związane z nim zagrożenia – *w obrazie Petersburga odnajduje topos wielkiej wszetecznicy, współczesnej Sodomy – interpretuje powieść, wykorzystując potrzebne konteksty: społeczny, biograficzny, egzystencjalny, biblijny – odczytuje powieść jako utwór o grzechu (zbrodni), karze i odkupieniu – czyta ze zrozumieniem tekst naukowy, znajduje informacje potrzebne do interpretacji powieści Dostojewskiego – *interpretuje utwór, posługując się wskazówkami zawartymi w literaturze naukowej – dostrzega w <i>Zbrodni i karze</i> cechy powieści detektywistycznej; *wskazuje jej miejsce na tle rodzącej się literatury detektywistycznej – formułuje ustne i pisemne wypowiedzi argumentacyjne na temat utworu – pisze wypracowanie na temat problematyki powieści i jej kontekstów 	<ul style="list-style-type: none"> – w pogłębiony sposób interpretuje obecne w utworze nawiązania biblijne – porównuje obraz Syberii w <i>Zbrodni i karze</i> z obrazem znanym z literatury romantycznej – *wyjaśnia termin powieść polifoniczna i odnosi go do <i>Zbrodni i kary</i> – *zestawia przekaz powieści i wybranych dzieł malarskich, porównuje dzieła różnych sztuk, uwzględniając specyfikę ich tworzywa – zabiera głos w dyskusji na temat utworu, formułuje tezy i argumenty – pisze rozprawkę lub *esej, w których zawiera własne przemyślenia na temat utworu 	
<p>21. Miasto w literaturze i malarstwie pozytywizmu. Synteza.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia i opisuje miasta ukazane w poznanych utworach – analizuje i interpretuje fragmenty utworów przedstawiające miasta: *rozpoznaje konwencje literackie, w jakich są przedstawione wskazuje środki stylistyczne i językowe i określa ich funkcje wskazuje i interpretuje treści alegoryczne i symboliczne określa związek obrazu miasta z problematyką utworu, w którym jest przedstawione – interpretuje dzieła malarskie przedstawiające miasta; uwzględnia specyfikę ich tworzywa – porównuje obrazy miasta ukazane w różnych utworach literackich *i dziełach malarskich – zestawia literackie i malarskie obrazy miast z światopoglądem epoki pozytywizmu, jej programem społecznym i estetycznym, zjawiskami społecznymi i kulturowymi 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje porównawczo obrazy miasta ukazane w różnych utworach literackich i dziełach malarskich – wykorzystuje w interpretacji potrzebne konteksty, w tym – kontekst macierzysty utworu, historyczny, społeczny, filozoficzny itp. – *w sposobach wykreowania obrazów miast dostrzega cechy prądów literackich i artystycznych – interpretuje kontynuacje i nawiązania związane z przedstawionymi w literaturze pozytywistycznej obrazami miasta, w tym – motywy mitologiczne i biblijne – gromadzi informacje na temat obrazu miasta w literaturze drugiej połowy XIX wieku – sporządza bibliografię zagadnienia 	<ul style="list-style-type: none"> - podejmuje polemikę na temat różnych obrazów miasta w literaturze

	<ul style="list-style-type: none"> – określa motywy i toposy związane z literackimi obrazami miast – poszukuje informacji w różnych źródłach, w tym – internetowych – porządkuje znalezione informacje w problemowe całości – przedstawia efekty swojej pracy w formie spójnej wypowiedzi argumentacyjnej, referatu, prezentacji; wykorzystuje technologię komputerową i multimedia 		
23. Synteza wiadomości o literaturze i sztuce pozytywizmu.	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie znanych utworów przedstawia główne postawy, prądy filozoficzne i kierunki literatury pozytywistycznej – wskazuje ważne tematy i zadania oraz główne wątki i motywy literatury pozytywistycznej – przedstawia wybrane kreacje bohaterów, wskazując ich typowe cechy – na wybranych przykładach charakteryzuje główne gatunki pozytywistyczne: powieść, nowelę, powieść historyczną – przedstawia cechy powieści dojrzałego realizmu; odnosi je do znanych utworów – określa rolę publicystyki, podaje przykłady tekstów – charakteryzuje program polskich pozytywistów i jego wpływ na literaturę i sztukę – charakteryzuje przestrzeń kulturową obecną w literaturze pozytywizmu: dwór i zaścianek, nadniemeńska arkadia, miasto, wieś itp. – poszukuje informacji w różnych źródłach, w tym – internetowych – porządkuje znalezione informacje w problemowe całości – przedstawia efekty swojej pracy w formie spójnych wypowiedzi argumentacyjnych (ustnych i pisemnych); wykorzystuje technologię multimedialną 	<ul style="list-style-type: none"> – referuje zagadnienia, np.: Utylitaryzm w literaturze i sztuce. Optymistyczne i pesymistyczne oblicze polskiego pozytywizmu. Realizm i naturalizm w literaturze i sztuce. Powieść dojrzałego realizmu. Powieść historyczna – wzorce, schematy fabularne. – przedstawia filozoficzne podstawy epoki – na przykładach wybranych dzieł sztuki omawia założenia XIX-wiecznego realizmu i naturalizmu – syntetycznie przedstawia sposoby kreowania świata przedstawionego w utworach realistycznych i pozytywistycznych – interpretuje porównawczo utwory literackie i dzieła malarskie podejmujące podobne tematy – charakteryzuje cechy języka i stylu utworów pozytywistycznych – rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl autorów pozytywistycznych (Orzeszkowej, Prusa, Konopnickiej, Sienkiewicza) oraz wybranych dzieł – *wygłasza samodzielnie przygotowany referat, prezentując różne zagadnienia dotyczące literatury pozytywistycznej (wiadomości zdobyte w szkole uzupełnia samodzielnie znalezionymi w bibliotekach, internecie itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje i wykorzystuje konteksty
24. Romantyzm i pozytywizm. Synteza materiału klasy 2.	<ul style="list-style-type: none"> – syntetycznie przedstawia literaturę i sztukę romantyzmu i pozytywizmu, sytuując je w kontekście kulturowym – wskazuje twórców obu epok i ich dzieła; *identyfikuje pokolenia literackie 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje problematykę dominującą w literaturze i sztuce romantyzmu i pozytywizmu – *określa konwencje literackie dominujące w każdej z epok, odnosi je do konkretnych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje i wykorzystuje konteksty

	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia tematykę i problematykę utworów literackich powstałych w każdej z epok – streszcza, relacjonuje, opowiada utwory; określa sposoby kreowania ich świata przedstawionego – interpretuje utwory, nazywając obecne w nich wartości – porównuje gatunki literackie preferowane w każdej z epok – wskazuje najważniejsze konteksty (historyczne, filozoficzne, społeczne, kulturowe itp.) wpływające na obraz literatury i sztuki każdej epok 	<ul style="list-style-type: none"> – *rozpoznaje w utworach każdej z epok cechy prądów literackich i artystycznych oraz odczytuje ich funkcje – porównuje język i styl utworów romantycznych i pozytywistycznych 	
--	---	--	--

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

<p>1. Styl urzędowy. Pisma w stylu urzędowym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i identyfikuje style funkcjonalne polszczyzny – określa sytuację komunikacyjną w stylu urzędowym – wskazuje i rozpoznaje w tekście charakterystyczne cechy stylu urzędowego (dążenie do precyzji i jednoznaczności, schematyzacja i powtarzalność, typowe skróty, przywoływanie aktów prawnych, dyrektywność) – charakteryzuje składnię tekstów urzędowych; rozpoznaje jej cechy w tekście – rozpoznaje odmiany stylu urzędowego (prawno-urzędowy i kancelaryjno-urzędowy) – wymienia i rozpoznaje typy tekstów w stylu urzędowym (np. życiorys, protokół, sprawozdanie, cv, list motywacyjny, opinia o pracowniku, notatka z zebrania) – rozróżnia (definiuje) terminy: protokół, relacja, sprawozdanie – poprawnie odmienia wyraz protokół (dwa sposoby) – redaguje pismo napisane stylem urzędowym (np. podanie, cv, protokół) 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje słownictwo i frazeologię typowe dla stylu urzędowego; znajduje je w tekście – wskazuje w tekście konstrukcje rozwlekłe; ocenia je – charakteryzuje typy tekstów w stylu urzędowym – analizuje pod kątem językowym teksty napisane stylem urzędowym; poprawia typowe błędy – tworzy poprawne konstrukcje (związki wyrazowe) używane w stylu urzędowym – *wskazuje rusycyzmy i germanizmy typowe dla stylu urzędowego 	<p>- omawia funkcję środków językowych w tekście</p>
<p>2. Styl dziennikarsko-publicystyczny. Typowe gatunki publicystyczne: esej, reportaż, felieton. A. Passent, Baba w futrze. Bańka informacyjna. Szablon językowy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje styl dziennikarsko-publicystyczny; rozróżnia jego typy (styl dziennikarski i styl publicystyczny) – wymienia rodzaje tekstów, w których stosowany jest styl dziennikarsko-publicystyczny – podaje najważniejsze cechy stylu dziennikarsko-publicystycznego – odróżnia styl dziennikarski (informacji prasowej) od stylu publicystycznego (np. tekstów komentujących); określa funkcje każdego z nich – w tekstach informacji prasowych i artykułów wskazuje funkcje językowe: informacyjną, impresyjną i poetycką oraz *fatyczną 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje styl dziennikarski (styl informacji prasowej) i styl publicystyczny; w czytanych tekstach wskazuje cechy językowe i stylistyczne każdego z nich – wyjaśnia, czym są akronimy i jak się je tworzy; rozróżnia rodzaje akronimów – w czytanych tekstach publicystycznych wskazuje zabiegi językowe nadające im indywidualność – analizuje stylistyczne sposoby angażowania uwagi czytelnika – wskazuje stylistyczne wykładniki humoru, satyry, ironii, sarkazmu – analizuje przyczyny i cele tendencji do potoczności we współczesnym języku mediów 	<p>- omawia funkcję środków językowych w tekście</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – w tekstach prasowych (informacyjnych) wskazuje środki językowe służące skrótowości przekazu – rozpoznaje skrótownice – w tekstach medialnych wskazuje elementy potoczności języka – podaje przykłady współczesnych wyrazów i konstrukcji modnych – w czytanych tekstach wskazuje cechy tekstu publicystycznego – wymienia gatunki publicystyczne: felieton, reportaż, list; opisuje je, definiuje – wyjaśnia, czym są: nagłówek, lid, śródtytuł (wskazuje je w tekstach) – pisze artykuł na temat bliskich mu problemów – *pisze felieton lub reportaż, w którym porusza problemy społeczne i obyczajowe 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje i ocenia modę językową we współczesnych tekstach medialnych – charakteryzuje gatunki publicystyczne: felieton, reportaż, list – rozpoznaje i charakteryzuje strukturę tekstów dziennikarskich – dokonuje redakcyjnego opracowania tekstu przeznaczonego do publikacji – omawia rolę publicystyki w okresie pozytywizmu 	
<p>3. Wyrazy obce.</p> <p>Historia kultury polskiej w zapożyczenia wpisana...</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym są zapożyczenia – wskazuje zapożyczenia (słownictwo obce) w tekstach współczesnych – wskazuje zapożyczenia (słownictwo obce) w tekstach utworów pozytywistycznych, wyjaśnia ich funkcje – określa rodzaje zapożyczeń (ze względu na pochodzenie i formę językową) – wykorzystuje słowniki (np. wyrazów obcych) do określania znaczeń i pochodzenia zapożyczeń – podaje przykłady zapożyczeń z różnych języków – wskazuje w tekstach latynizmy, anglicyzmy, galicyzmy, germanizmy, rusycyzmy – ocenia zjawisko funkcjonowania słownictwa obcego w polszczyźnie dawniej i współcześnie; uzasadnia swoje sądy i opinie – na przykładzie zapożyczeń z różnych epok wykazuje, że język jest odbiciem rzeczywistości (kultury, realiów historycznych itp.) 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje zapożyczenia (słownictwo obce) w tekstach różnych epok – określa charakter zapożyczeń w języku utworów pozytywistycznych; wyjaśnia cel ich wprowadzania – wyjaśnia terminy: latynizm, anglicyzm, galicyzm, germanizm, rusycyzm, hungaryzm, ukrajinizm; podaje przykłady – wskazuje, w jakich epokach przenikały do polszczyzny poszczególne rodzaje zapożyczeń i w jakich obszarach słownictwa – wskazuje trudności z identyfikacją zapożyczeń i wyrazów obcych w polszczyźnie – *na przykładach przedstawia sposoby przyswajania obcego słownictwa przez polszczyznę 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia funkcję środków językowych w tekście

<p>4. <i>Zwierciadło przechadzające się po gościńcu...</i> Język pozytywizmu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje pod względem językowym fragmenty utworów pozytywistycznych; uwzględnia słownictwo i słowotwórstwo, fleksję, składnię i frazeologię – rozpoznaje różne rodzaje zdań (pojedyncze, złożone, wielokrotnie złożone) i określa ich funkcje w tekstach – rozpoznaje argumentacyjny charakter konstrukcji składniowych – wymienia najważniejsze cechy językowe i stylistyczne utworów pozytywistycznych (np. elementy języka mówionego w dialogach, indywidualizacja języka, zapożyczenia) – *wskazuje na przykładach, jak dążenie do naśladowania rzeczywistości przekłada się na słownictwo i składnię – wskazuje w czytanych utworach: <ul style="list-style-type: none"> • monologi • dialogi • mowę pozornie zależną • narrację pierwszo- i trzecioosobową • bezpośrednie komentarze odautorskie; • określa ich funkcje w utworach – dostrzega w tekstach utworów pozytywistycznych środki stylistyczne (np. różne rodzaje metafor), określa ich funkcje – na przykładach utworów Prusa, Orzeszkowej i Sienkiewicza wskazuje językowe sposoby charakteryzowania bohaterów (np. zróżnicowane rodzaje zdań, specyficzne słownictwo, zapożyczenia, indywidualizmy językowe) – rozpoznaje archaizację (np. w powieściach historycznych) i określa jej funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób realistyczny i naturalistyczny charakter utworów literackich wpłynął na ich styl – syntetycznie przedstawia założenia języka artystycznego doby pozytywizmu (utwór – literackim odbiciem świata) – dostrzega w utworach pozytywistycznych kontrasty stylistyczne, objaśnia je, cytując odpowiednie fragmenty – w czytanych utworach wskazuje różnice między cechami stylu narratora i postaci literackich – *identyfikuje różne techniki opisu stosowane przez Prusa, Orzeszkową, Sienkiewicza – wyjaśnia, jakie są przyczyny licznych zapożyczeń w utworach pozytywistycznych – *porównuje emocjonalny styl utworów romantycznych z rzeczowością i obiektywizmem stylu utworów pozytywistycznych – przedstawia sytuację języka polskiego w 2 połowie XIX-wieku; określa jaki był wpływ języków zaborców na polszczyznę 	<p>- omawia funkcję środków językowych w tekście</p>
---	--	--	--

Klasa 3 część 1

Dział programowy. Tematyka i problematyka	Wymagania podstawowe oceny: dopuszczający i dostateczny	Wymagania ponadpodstawowe oceny: dobry i bardzo dobry	Wymagania ponadpodstawowe ocena: celujący
MŁODA POLSKA Uczeń:			
<p>1. Młoda Polska – wprowadzenie do epoki.</p> <p>P. Verlaine, <i>Niemoc</i> (fragment); przykłady dzieł sztuki przełomu wieków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – podaje i wyjaśnia nazwy epoki (Młoda Polska, modernizm, fin de siècle i inne) – sytuuje epokę na tle kultury i sztuki europejskiej – wyjaśnia i definiuje terminy: schyłkowość, dekadentyzm, neoromantyzm – *zestawia pojęcia nowoczesności i modernizmu, precyzuje ich znaczenia – wymienia twórców należących do dwóch pokoleń Młodej Polski – *wyjaśnia termin pokolenie literackie, odnosząc go do twórców Młodej Polski – przedstawia poglądy filozofów, którzy wpłynęli na postawy i duchowość epoki (Schopenhauer, Nietzsche, Bergson); *szerzej charakteryzuje ich teorie – przedstawia główne założenia i cechy sztuki młodopolskiej (np. kontemplacja natury, inspiracje orientalne); wskazuje je w przykładowych dziełach – przedstawia secesję jako ważny kierunek w sztuce przełomu wieków; rozpoznaje jej cechy w wybranych dziełach 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia społeczne, historyczne, polityczne i kulturowe podłoże nowych postaw i tendencji – charakteryzuje modernizm jako zespół kierunków literacko-artystycznych – omawia rolę Krakowa i jego środowisk artystycznych jako centrum sztuki Młodej Polski – *przygotowuje krótkie wystąpienie na temat epoki (filozofia, kierunki w sztuce) – omawia filozoficzne podłoże dekadentyzmu (Schopenhauer); wskazuje przejawy i konsekwencje postawy dekadentki w sztuce – rozpoznaje i charakteryzuje styl secesyjny w architekturze i sztuce – *wyjaśnia znaczenie terminu postmodernizm i wykazuje jego związek z modernizmem – porządkuje informacje w problemowe całości, syntezując je wokół tematu <i>przełom wieków</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie Krakowa dla rozwoju Młodej Polski, - porównuje poznane założenia filozoficzne, - opisuje zmiany, jakie zaszły w teatrze na przełomie wieków XIX i XX

	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje w dziełach różnych sztuk przykłady motywów związanych z młodopolską duchowością – charakteryzuje i *interpretuje wybrane dzieła sztuki przełomu wieków (malarstwa, architektury, plakatu, sztuki użytkowej, muzyki) – redaguje definicje, hasła encyklopedyczne, notatkę syntezującą 		
<p>2. Melancholicy i dekadenci, czyli pesymizm końca wieku. Marzenie o Nirwanie.</p> <p>K. Przerwa-Tetmajer, <i>Koniec wieku XIX; *Lubię, kiedy kobieta; Hymn do Nirwany.</i></p> <p>S. Korab-Brzozowski, <i>*O, przyjdź.</i></p> <p>Malarstwo, np. W. Weiss, <i>Melancholik</i>, H. Simberg, <i>Ogród śmierci</i>. Obrazy o inspiracjach orientalnych.</p> <p>Muzyka, np.: M. Ravel, <i>Pawana dla zmarłej infantki</i>; M. Karłowicz, <i>Pieśni o wiekuistej tęsknocie, Pieśni o wszechbycie</i>.</p> <p>Przykłady dzieł malarskich i muzycznych o inspiracjach orientalnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje analizy i interpretacji wierszy: <ul style="list-style-type: none"> • określa ich tematykę i problematykę • określa sytuację liryczną • określa nastrój i uczucia podmiotu lirycznego • wskazuje i nazywa środki stylistyczne tworzące nastrój melancholii, smutku, przygnębienia, nieokreślonej tęsknoty • charakteryzuje warstwę brzmieniową utworów • dostrzega charakterystyczne motywy (np. śmierć, miłość, droga, próżnia) i określa ich funkcje • wskazuje i wykorzystuje konteksty potrzebne do odczytania wierszy (w tym: w tym: biograficzny, filozoficzny, kulturowy, literacki) • odnajduje w wierszach typowe dla schyłku wieku postawy dekadentyzmu, znużenia, przesytu • interpretuje treści symboliczne utworów – wyjaśnia, na czym polegały pesymizm i katastrofizm schyłku wieku; odnajduje jego przejawy w czytanych utworach – wyjaśnia terminy: melancholia, nirwana, ból istnienia – odczytuje w wierszach opis różnych dróg ucieczki od „ból istnienia” (nirwana, miłość zmysłowa, sztuka) – odczytuje <i>Koniec wieku XIX</i> jako manifest młodego pokolenia – definiuje erotyk jako gatunek literacki 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje poetykę czytanych wierszy – wskazuje środki stylistyczne typowe dla poezji Młodej Polski; określa ich funkcje – rozpoznaje stylizację (np. modlitewną) i określa jej funkcję – rozpoznaje w wierszach obecność toposu podróży i określa jego funkcję – określa filozoficzne źródła postawy dekadencjonalnej (Schopenhauer) – *szerzej przedstawia założenia filozofii Schopenhauera – określa charakterystyczne cechy modernistycznej liryki miłosnej i wpisany w nią obraz kobiety – *określa sposoby wykorzystania przez literaturę i sztukę młodopolską inspiracji orientalnych – wskazuje w dziełach różnych sztuk (poezji, malarstwa i muzyki) motywy związane z młodopolską duchowością – przedstawia sylwetkę twórczą K. Przerwy-Tetmajera („liryk pokolenia”) – *wykorzystuje informacje z tekstów naukowych w interpretacji dzieł sztuki – *porównuje teksty kultury (w tym: literackie, malarskie, muzyczne), wykorzystując różne konteksty 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy utworów, dostrzega konteksty

	<ul style="list-style-type: none"> – *wskazuje cechy erotyków K. Przerwy-Tetmajera – *charakteryzuje obraz kobiety w poezji i malarstwie Młodej Polski – *zestawia i porównuje czytane wiersze – podaje podstawowe informacje o postaci i twórczości K. Przerwy-Tetmajera – czyta tekst naukowy, przetwarza znalezione w nim informacje; wykorzystuje je w interpretacji wierszy 		
<p>3. Młodopolskie pejzaże duszy.</p> <p>K. Przerwa-Tetmajer, <i>Aniol Pański.</i> L. Staff, <i>Deszcz jesienny.</i></p> <p>Malarstwo, np. J. Stanisławski, <i>Zmrok</i>, J. Toorop, <i>Wędrowcy</i>, W. Podkowiński, <i>Marsz żałobny Chopina.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta wiersze z właściwą dykcją i intonacją – przedstawia tematykę wierszy – określa nastrój i uczucia podmiotu lirycznego – odnajduje w wierszach typowe dla schyłku wieku nastroje (melancholia, smutek, pesymizm) – wskazuje środki stylistyczne tworzące nastrój utworów – *na podstawie analizy środków stylistycznych charakteryzuje atmosferę emocjonalną młodopolskiej liryki pejzażowej – charakteryzuje obecne w wierszach obrazy poetyckie; określa ich związek z przesłaniem utworów – *na podstawie wierszy wyjaśnia, na czym polega psychizacja krajobrazu – wskazuje charakterystyczne dla Młodej Polski motywy symboliczne (np. sen, droga, rzeka, dym, „osmętница”); interpretuje je – *rozpoznaje oniryczną konwencję wierszy – interpretuje treści symboliczne i alegoryczne utworów – *rozpoznaje takie elementy stylu, jak akcenty, rytmizacja itp. i określa ich funkcje w wierszach – charakteryzuje warstwę brzmieniową czytanych utworów; wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcje – rozpoznaje instrumentację głoskową i wiersz sylabotoniczny; określa ich funkcje – wykorzystuje w interpretacji wierszy potrzebne konteksty, w tym: malarski, muzyczny, literacki 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje poetykę czytanych wierszy, wskazując środki stylistyczne charakterystyczne dla liryki młodopolskiej – rozpoznaje w wierszach toposy (np. podróży) i określa ich funkcje – w pogłębiony sposób analizuje warstwę brzmieniową wierszy: układ akcentów, rymy, paralelizmy składniowe, instrumentację głoskową itp. – *rozpoznaje styl liryki młodopolskiej – *zna pojęcie syntezy sztuk, dostrzega jej przejawy w czytanych wierszach – analizuje i interpretuje czytane utwory, wykorzystując konteksty filozoficzne, biograficzne i kulturowe – *porównuje teksty kultury (w tym: literackie, malarskie, muzyczne), wykorzystując różne konteksty 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy utworów, dostrzega konteksty

	<ul style="list-style-type: none"> – *zestawia i porównuje czytane wiersze – buduje wypowiedzi argumentacyjne na temat wierszy z uwzględnieniem celu i adresata – redaguje notatkę syntezującą 		
<p>4. Sny o potędze.</p> <p>L. Staff, Kowal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – czyta wiersz z właściwą dykcją i intonacją – *rozpoznaje w wierszu akcenty, rytmizację, dynamikę – określa tematykę i problematykę wiersza – przedstawia nastrój i uczucia ja lirycznego – odnosi je do młodopolskiego pesymizmu – *rozpoznaje symboliczną konwencję wiersza – interpretuje treści symboliczne i alegoryczne utworu – dostrzega w wierszu nawiązania do tradycji antycznej i określa ich funkcję – wskazuje środki stylistyczne tworzące nastrój wiersza (m.in. hiperbole, epitety, symbole) – wskazuje w utworze cechy gatunkowe sonetu; *odnosi je do przekazu dzieła – wykorzystuje w interpretacji wiersza potrzebne konteksty, w tym: biograficzny, filozoficzny, kulturowy, literacki – *analizuje poetykę wiersza – *zestawia i porównuje poznane wiersze młodopolskie – analizuje przykładową interpretację wiersza (z podręcznika); określa jego strukturę, sporządza plan dekompozycyjny – pisze rozprawkę na temat pesymizmu młodopolskich dekadentów i ich wpływu na poezję epoki 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje kreację bohatera lirycznego wiersza – wskazuje filozoficzne źródła „snów o potędze” (Nietzsche) – *charakteryzuje nietzscheanizm jako prąd filozoficzny i określa jego wpływ na kulturę epoki – *dokonuje interpretacji porównawczej wiersza <i>Kowal</i> i wybranego wiersza młodopolskiego o dekadentckim charakterze (np. <i>Koniec wieku XIX</i> lub <i>Deszcz jesienny</i>) – *pisze esej na temat pesymizmu młodopolskich dekadentów i ich wpływu na poezję epoki (lub innego zagadnienia związanego z poznanymi utworami, np. mody na kulturę Wschodu) 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje sfunekjonalizowanej analizy utworów, dostrzega konteksty
<p>5. Być artystą. Jednostka i tłum. Cyganie i dandysi.</p> <p>K. Przerwa-Tetmajer, Evviva l'arte.</p> <p>S. Przybyszewski, Confiteor (fragment).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – określa tematykę i problematykę czytanych utworów młodopolskich oraz ich związek z programem epoki – określa, kim jest podmiot liryczny wiersza Przerwy-Tetmajera, opisuje jego postawę i uczucia – analizuje poetykę wiersza: <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje kompozycję i wersyfikację • *rozpoznaje intonację, rytm, dynamikę wiersza i określa ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> – odnajduje w wierszu Przerwy-Tetmajera horacjański motyw <i>non omnis moriar</i>, interpretuje jego funkcję – w tekście Przybyszewskiego analizuje środki stylistyczne i językowe użyte w manifeście Przybyszewskiego – *określa stosunek do tradycji literackiej i kulturowej 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje sfunekjonalizowanej analizy utworów, dostrzega konteksty

<p>Malarstwo, np. E. Okuń, <i>Grajek</i>; J. Malczewski, <i>Artysta i chimera</i>; W. Weiss, <i>Demon, Autoportret z maskami</i>; A. Karpiński, <i>Malarze w Jamie Michalikowej</i>; W. Wojtkiewicz, <i>Cyganeria</i>.</p> <p>Winiety pism artystycznych Młodej Polski (np. <i>Chimery</i>).</p> <p>B. Sadkowska, <i>Homo dandys</i> (fragm.).</p> <p>A. Bursa, <i>Ja chciałbym być poetą.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcje • interpretuje treści symboliczne i alegoryczne <p>– w tekście Przybyszewskiego wskazuje cechy manifestu artystycznego; wyjaśnia tytuł</p> <p>– określa nadawcę tekstu i opisuje jego stosunek do sztuki oraz społeczeństwa</p> <p>– wyjaśnia hasło „sztuka dla sztuki”, odwołując się do czytanych utworów *i innych tekstów kultury</p> <p>– rozpoznaje specyfikę tekstu naukowego</p> <p>– korzysta z literatury naukowej, przetwarza znalezione informacje, wykorzystuje je w wypowiedziach własnych</p> <p>– na podstawie czytanych utworów poetyckich i tekstów eseistycznych określa młodopolską koncepcję artysty i sztuki</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegał konflikt artysty z filistrem</p> <p>– *określa źródła młodopolskiego kultu sztuki i artysty</p> <p>– *wyjaśnia, dlaczego zdaniem twórców młodopolskich prawdziwa sztuka musiała być elitarna</p> <p>– charakteryzuje styl życia cyganerii (bohemy) artystycznej, wymienia znanych twórców (np. związanych z Krakowem), *przytacza anegdota itd.</p> <p>– charakteryzuje obraz artysty ukazany w literaturze modernistycznej i wybranych dziełach malarskich</p> <p>– interpretuje motyw maski i jego przekaz w malarstwie epoki</p> <p>– interpretuje wiersz poety współczesnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa tematykę i problematykę • opisuje podmiot liryczny i jego postawę • rozpoznaje w wierszu ironię i rozpoznaje jej wartościujący charakter • *lokalizuje utwór we właściwej epoce (surrealizm) • odnajduje w nim nawiązanie do młodopolskiej koncepcji artysty i sztuki 	<p>– wyjaśnia, czym jest manifest literacki (artystyczny); wskazuje jego cechy w czytanych tekstach</p> <p>– opisuje antynomię jednostki i tłumu, odnosząc się do różnych tekstów kultury</p> <p>– *wskazuje przejawy młodopolskiego estetyzmu i postawy artystowskiej</p> <p>– porównuje teksty kultury przedstawiające artystę (np. wiersz, manifest, dzieła malarskie), uwzględnia różnorodne konteksty</p> <p>– w filozofii epoki szuka inspiracji modernistycznego pojmowania sztuki i artysty</p> <p>– precyzuje znaczenia terminów: artysta, cyganeria, dandyzm, filister</p> <p>– przedstawia dandysowskie pojęcie piękna</p> <p>– *wskazuje różnice między dandyzmem młodopolskim i romantycznym</p> <p>– *dokonuje syntezy: porównuje koncepcje artysty i sztuki w różnych epokach, sytuując je w różnorodnych kontekstach i wskazując ich kulturowe źródła</p> <p>– korzysta z literatury naukowej i zasobów multimedialnych</p> <p>– porządkuje informacje w problemowe całości</p> <p>– przygotowuje wystąpienia na temat życia i twórczości przedstawicieli krakowskiej bohemy artystycznej</p> <p>– *wygłasza referat (prezentację) na temat koncepcji artysty w literaturze i sztuce Młodej Polski, prezentuje samodzielnie znalezione materiały i ilustracje</p> <p>– pisze pracę (np. rozprawkę) na temat różnych koncepcji artysty i sztuki</p> <p>– dokonuje analizy i interpretacji wiersza współczesnego, wykorzystując potrzebne konteksty (np. literacki, biograficzny, historyczny, kulturowy)</p> <p>– określa stosunek poety współczesnego do tradycji literackiej i kulturowej</p> <p>– podaje podstawowe informacje o A. Bursie</p>	
--	---	--	--

	– porównuje młodopolską koncepcję artysty z wizją romantyczną (kreacja poety; jego powinności wobec narodu)		
<p>6. Ku nowej estetyce.</p> <p>Ch. Baudelaire, <i>Padlina</i>; *<i>Malarz życia nowoczesnego</i> (fragm.).</p> <p>Malarstwo, np. W. Wojtkiewicz, <i>Cyganeria</i>; J. Ensor, <i>Ensor z maskami</i>. Rzeźba modernistyczna, np. A. Rodina, K. Laszczki, G. A. Vigelanda, X. Dunikowskiego (ilustracje z podręcznika).</p>	<p>– określa tematykę i problematykę utworu</p> <p>– dokonuje analizy i interpretacji wiersza</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa sytuację liryczną • przedstawia nastrój i uczucia ja lirycznego • określa formę podawczą, cechy gatunkowe i kompozycję wiersza • wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcje (w tym eksponujące motywy brzydoty, śmierci, rozkładu) • interpretuje treści symboliczne i alegoryczne utworu <p>– wskazuje w utworze elementy prowokacji i naruszania dobrego smaku, formułuje sądy interpretacyjne</p> <p>– uczestniczy w dyskusji, polemizuje, uzasadnia swoje sądy i opinie</p> <p>– porównuje różne sposoby mówienia o miłości w poezji (np. romantycznej i w wierszu Baudelaire’a)</p> <p>– *wyjaśnia, jak Baudelaire pojmuję artystę nowoczesnego</p> <p>– *zestawia różne koncepcje artysty (np. <i>poeta doctus</i>, poeta wieszcz, poeta cygan, poeta kapłan przed ołtarzem sztuki, poeta przeklęty) i odnosi je do sylwetek twórców oraz kreacji literackich</p> <p>– *wyjaśnia termin „poeta przeklęty”</p> <p>– pisze wypowiedź argumentacyjną na temat pojęcia piękna i brzydoty w sztuce, odwołuje się do utworów literackich i innych tekstów kultury</p> <p>– opisuje i charakteryzuje dzieła rzeźby modernistycznej; wskazuje ich specyfikę</p>	<p>– *interpretuje wiersz, odnosząc go do tradycji literackiej i kulturowej poezji miłosnej</p> <p>– *analizuje cechy gatunkowe utworu, porównuje go ze znanymi erotykami (np. K. Przerwy-Tetmajera, A. Asnyka, romantyków, poetów barokowych)</p> <p>– *przygotowuje noty biograficzne na temat życia i twórczości wybranych „poetów przeklętych” z różnych epok</p> <p>– *wygłasza krótkie prezentacje nt. Baudelaire’a, Verlaine’a i Rimbauda, wykorzystując informacje znalezione w różnych źródłach i multimedialne środki przekazu</p> <p>– *pisze esej na temat pojęcia piękna i brzydoty w sztuce</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego rzeźba była w modernizmie królową sztuk plastycznych</p> <p>– *wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieł rzeźby modernistycznej</p>	<p>- dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy utworów, dostrzega konteksty</p>
<p>7. Rzeczywistość duszy, czyli młodopolskie poszukiwania języka</p>	<p>– czyta wiersze z właściwą dykcją i intonacją, uwzględnia rytmizację i dynamikę, akcenty</p> <p>– dokonuje analizy i interpretacji wierszy, m.in.:</p>	<p>– w interpretacji wierszy przedstawia propozycje ich odczytania; formułuje argumenty na podstawie tekstów i ich kontekstów</p>	<p>- dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy utworów, dostrzega konteksty</p>

<p>poezji – impresjonizm i symbolizm. Tatrzańskie fascynacje artystów Młodej Polski. Poezja kobiet. K. Przerwa-Tetmajer, <i>Melodia mgieł nocnych (Nad Czarnym Stawem Gąsienicowym)</i>.</p> <p>*P. Verlaine, <i>Sztuka poetycka</i>; *K. Zawistowska, <i>[Moja dusza ...]</i>; *A. Rimbaud, <i>Statek pijany</i>; J. Kasprowicz, <i>Krzak dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach</i>.</p> <p>M. Podraza-Kwiatkowska, <i>Symbolizm</i> (fragm.).</p> <p>Malarstwo impresjonistyczne i symbolistyczne.</p> <p>Muzyka, np.: M. Ravel, <i>Bohero</i>; C. Debussy, <i>Morze, Światło Księżycy, Popołudnie fauna</i>; M. Karłowicz, <i>Pieśni</i>; K. Szymanowski, <i>Harnasie</i>.</p> <p>*J. Kořta, <i>Rimbaud, Aniele Strózu mój</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • określa ich tematykę i problematykę • przedstawia sytuację liryczną • określa kreacje podmiotu lirycznego, opisuje jego postawę, nastrój i uczucia • określa kompozycję i cechy gatunkowe • wskazuje i opisuje obrazy poetyckie • wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcje • charakteryzuje wersyfikację i warstwę brzmieniową • *rozpoznaje takie elementy wierszy, jak intonacja, rytm, dynamika; określa ich funkcje • *rozpoznaje symboliczną konwencję wierszy • interpretuje treści symboliczne i alegoryczne utworów • wykorzystuje w interpretacji potrzebne konteksty (m.in. literacki, filozoficzny, biograficzny, kulturowy) <p>– charakteryzuje gatunki liryki młodopolskiej: sonet, liryk</p> <p>– w czytanych wierszach rozpoznaje charakterystyczne dla Młodej Polski cechy stylu i *poetyki (impresjonizm, symbolizm)</p> <p>– rozpoznaje styl impresjonistyczny w malarstwie i *muzyce, wskazuje jego charakterystyczne cechy</p> <p>– *porównuje cechy stylu impresjonistycznego w poezji, malarstwie i muzyce</p> <p>– *przygotowuje wystąpienie na temat młodopolskiej liryki tatrzańskiej oraz fascynacji górami</p> <p>– wykorzystuje informacje z literatury naukowej i zasobów multimedialnych</p> <p>– porządkuje informacje w problemowe całości, syntezuje je wokół tematu,</p> <p>– wyjaśnia młodopolską koncepcję symbolu); wyjaśnia różnicę między symbolem a alegorią (na konkretnych przykładach)</p> <p>– interpretuje symbole zawarte w czytanych utworach oraz w malarstwie</p>	<p>– wyjaśnia, na czym polegał subiektywizm opisu świata w liryce młodopolskiej (podaje przykłady)</p> <p>– *porównuje sposoby i funkcje opisu świata w poezji młodopolskiej i literatury pozytywistycznej</p> <p>– *rozpoznaje w wierszach konwencję oniryczną</p> <p>– *interpretuje <i>Statek pijany</i> jako poetycki manifest wolności (wyobraźni, sztuki, artysty...); *odnajduje wierszu próbę stworzenia niepowtarzalnego języka sztuki</p> <p>– wyjaśnia, jakie miejsce zajmowały w panoramie stylów epoki: impresjonizm i symbolizm; *wskazuje ich źródła filozoficzne</p> <p>– wskazuje środki artystyczne charakterystyczne dla omawianych stylów (w literaturze i malarstwie), określa ich funkcje</p> <p>– *określa miejsce synestezji w liryce młodopolskiej, wyjaśnia jej filozoficzne założenia</p> <p>– *przedstawia symbole typowe dla poezji epoki i ich interpretacje</p> <p>– przedstawia założenia psychoanalizy Freuda i jej wpływ na twórczość epoki</p> <p>– określa, w jaki sposób poezja dążyła do ukazania tajemnicy istnienia (symbol, sugestia, zasada powszechnych powinowactw)</p> <p>– *przedstawia postacie symbolistów francuskich (J. Moreasa, A. Rimbauda, S. Mallarmégo) i ich wpływ na epokę</p> <p>– wskazuje źródła fascynacji przyrodą gór i folklorem góralskim w sztuce przełomu wieków</p> <p>– *porównuje funkcjonowanie sonetu w literaturze różnych epok</p> <p>– określa miejsce liryki kobiecej w twórczości Młodej Polski (*przygotowuje na ten temat wypowiedź na podstawie literatury naukowej i samodzielnie znalezionych informacji)</p> <p>– *interpretuje porównawczo wiersze i obrazy impresjonistyczne i symbolistyczne</p> <p>– pisze wypowiedź argumentacyjną zawierającą analizę i interpretację wybranego utworu</p>	
--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – pisze wypracowanie na temat wybranego wiersza, przedstawia propozycję jego odczytania – *wyjaśnia, czym była młodopolska synteza sztuk – *interpretuje obrazy impresjonistyczne i symbolistyczne – *określa tematykę i problematykę wiersza J. Kofty – *przedstawia propozycję odczytania utworu 	<ul style="list-style-type: none"> – *wyjaśnia, do jakiej tradycji literackiej nawiązuje wiersz J. Kofty; dostrzega w nim „dialog z tradycją” – *interpretuje wiersz współczesny, sytuując go w różnych kontekstach (w tym historycznym, biograficznym, literackim) 	
<p>8. Poetyckie „władzenie się” z Bogiem.</p> <p>J. Kasprówic, <i>Dies irae</i> (fragm.).</p> <p>Malarstwo ekspresjonistyczne i reprezentujące nurt groteski np.: E. Munch, <i>Krzyk</i>, <i>Madonna</i>; E. Node, <i>Ukrzyżowanie</i>; W. Weiss, <i>Promienny zachód słońca</i>.</p> <p>Muzyka, np. K. Szymanowski, <i>Trzy fragmenty z poematów Jana Kasprówic</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – określa tematykę i problematykę utworu – określa, kim jest ja liryczne, opisuje jego nastrój i uczucia – przedstawia przyczyny prometejskiego buntu Adama – wskazuje cechy gatunkowe utworu, *charakteryzuje rolę konwencji hymnicznej – rozpoznaje w utworze patos i tragizm, określa ich funkcje i wartościujący charakter – *rozpoznaje konwencję symboliczną i oniryczną dzieła – wskazuje w wierszu symbole i określa ich funkcje – określa kompozycję i cechy wersyfikacji dzieła – wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcje – *rozpoznaje sposoby rytmizacji wiersza, wersyfikację, rozłożenie akcentów itp. i określa ich funkcje – wykorzystuje w interpretacji potrzebne konteksty (m. in. biograficzny, literacki, historycznoliteracki, kulturowy) – rozpoznaje nawiązania do tradycji biblijnej (motywy apokaliptyczne, Adam i Ewa, Szatan, grzech) i antyczne (prometeizm); wyjaśnia ich funkcje – przedstawia ukazany w wierszu obraz kondycji ludzkiej – rozpoznaje ekspresjonistyczny charakter utworu, wskazuje charakterystyczne środki artystyczne 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje w wierszu obrazy poetyckie, analizuje sposób ich przedstawienia i interpretuje funkcje – charakteryzuje obraz przestrzeni i sposób jej ukazania w utworze – wskazuje elementy, symbole i obrazy nawiązujące do Apokalipsy; *określa, na czym polega ich reinterpretacja w utworze Kasprówic – *wyjaśnia, w jaki sposób przywoływanie tradycji literackiej służy budowaniu wartości – wskazuje środki artystyczne charakterystyczne dla stylu ekspresjonistycznego; odnosi je do literatury i malarstwa – analizuje metaforykę <i>Dies irae</i> (na podstawie czytanych fragmentów) – przedstawia katastrofizm i ekspresjonizm przełomu wieków; wyjaśnia, jakie miejsce zajmowały w panoramie stylów epoki – wskazuje filozoficzne źródła postaw ukazanych w <i>Dies irae</i> – *porównuje utwory literackie i dzieła malarskie o charakterze ekspresjonistycznym, uwzględniając różne konteksty – porównuje prometejski bunt Adama z buntem Konrada w Wielkiej Improwizacji – *analizuje sposób funkcjonowania motywów apokaliptycznych w tradycji kultury (w poznanych utworach literackich); dokonuje syntezy 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy środków stylistycznych

	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie utworu i dzieł malarskich określa charakterystyczne cechy stylu ekspresjonistycznego – w literaturze i malarstwie wskazuje elementy groteski i określa ich funkcję – *interpretuje obrazy ekspresjonistyczne – tworzy wypowiedzi argumentacyjne na temat utworu i jego kontekstów – redaguje notatkę syntezującą, definicję 		
<p>9. Uspokojenie i zgoda ze światem. Motywy franciszkańskie i klasycystyczne w twórczości poetów młodopolskich.</p> <p>J. Kasprowicz, *** [Rozmówiała się ma dusza], *** [Witajcie kochane góry].</p> <p>L. Staff, Przedśpiew.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – określa tematykę i problematykę wierszy, sytuując je w kontekstach biograficznych, literackich i kulturowych – określa, kim jest podmiot/bohater liryczny utworów, opisuje jego nastrój i uczucia, stosunek do świata – określa postawę filozoficzną podmiotu mówiącego w czytany wierszu – określa budowę i kompozycję wierszy – określa charakter wersyfikacji i jej funkcje; *porównuje z wersyfikacją innych wierszy Kasprowicza i Staffa – wskazuje środki stylistyczne i określa ich funkcje – w czytanych wierszach rozpoznaje klasycyzm i franciszkanizm, wskazuje konkretne cytaty – dostrzega w wierszach obecność toposu wędrówki i określa jego funkcję – porównuje postawę filozoficzną, uczucia, stosunek do świata i Boga itp. (*a także sposób ich wyrażenia) w hymnie <i>Dies irae</i> oraz późnych wierszach Kasprowicza – *syntetycznie przedstawia obraz śmierci w twórczości Kasprowicza i Staffa, analizuje sposób przedstawienia i funkcje – *dostrzega przemiany postaw twórczych Kasprowicza i Staffa – redaguje notatkę syntezującą, definicję – pisze interpretację wybranego wiersza (wypowiedź argumentacyjną), formułuje argumenty na podstawie utworu i jego kontekstów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia terminy: klasycyzm, franciszkanizm; określa, jakie miejsce zajmowały w literaturze i sztuce Młodej Polski – wskazuje i interpretuje motywy franciszkańskie obecne w wierszach Kasprowicza – dostrzega nawiązania do tradycji antycznej w wierszu Staffa (klasycyzm, ład, harmonia, postawa stoicka itp.); określa ich funkcje – *wskazuje w wierszu Staffa aluzję do słów Terencjusza i interpretuje ją – wskazuje filozoficzne źródła postaw wobec życia w czytanych utworach – *przedstawia przemiany postawy filozoficznej i artystycznej w twórczości Kasprowicza oraz Staffa – *porównuje sposób przedstawienia i funkcję motywów franciszkańskich w dziełach różnych sztuk – porządkuje wiadomości o kierunkach w poezji i sztuce przełomu wieków, definiuje terminy – *wygłasza samodzielnie przygotowany referat na temat kierunków sztuki młodopolskiej – *pisze interpretację porównawczą dwóch utworów (lub różnych dzieł sztuki) 	<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy środków stylistycznych

<p>10. Problematyka narodowa i społeczna opowiadań Stefana Żeromskiego. Realizm, naturalizm, symbolizm... Obraz społeczeństwa Polski postycziowej.</p> <p>Stefan Żeromski, <i>Rozdzióbią nas kruki, wrony...</i>; <i>Echa leśne</i>.</p> <p>Malarstwo: A. Grottger, dzieła o tematyce powstańczej, np. <i>Pierwsze ofiara</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza utwory; odróżnia streszczenie od parafrazy – określa tematykę i problematykę opowiadań oraz jej związek ze zjawiskami historycznymi, społecznymi i egzystencjalnymi – określa elementy świata przedstawionego (czas, miejsce, wydarzenia, wątki...) – określa cechy gatunkowe utworów (opowiadanie, nowela) – przedstawia i charakteryzuje bohaterów – wskazuje narratora i określa sposób prowadzenia narracji oraz jego funkcję – rozpoznaje w utworach realizm, naturalizm i symbolizm – wskazuje motywy i sytuacje symboliczne; odczytuje ich znaczenia – wskazuje elementy naturalistyczne i określa ich funkcje – interpretuje tytuły utworów – określa sposób ukazania natury i jej funkcje w każdym z opowiadań – rozpoznaje obecne w opowiadaniach wartości (patriotyzm, altruizm, honor, wierność zasadom...); określa ich rolę i związek z problematyką utworu – porównuje obraz powstania styczniowego w opowiadaniu <i>Rozdzióbią nas kruki, wrony...</i> i w malarstwie Grottgera; *dostrzega opozycyjność opowiadania wobec romantycznej konwencji mówienia o powstaniu – wykorzystuje kontekst historyczny, społeczny, historycznoliteracki i *biograficzny do odczytania opowiadań – zabiera głos w klasowej dyskusji na temat powinności człowieka wobec różnych wartości i imponderabiliów – formułuje tezy, sądy i opinie, uzasadnia je poprawną argumentacją – swoje przemyślenia ujmuje w formę wypracowania o poprawnej kompozycji 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje utwory, wykorzystując różne konteksty (historyczny, biograficzny, historycznoliteracki, egzystencjalny) – rozpoznaje artystyczne sposoby budowania nastroju; wskazuje środki stylistyczne i językowe – w czytanych utworach wskazuje obecność różnych kategorii estetycznych (np. tragizm, patos, ironia, sarkazm) oraz określa ich funkcje – *wskazuje stylistyczne wykładniki tragizmu, komizmu, ironii – w sposób pogłębiony charakteryzuje postać Szymona Winrycha i analizuje motywy jego postępowania; *dostrzega w bohaterze elementy różnych tradycji literackich – w kreacjach bohaterów dostrzega nawiązania do tradycji romantycznej; interpretuje je – w czytanych fragmentach wskazuje stylistyczne wyznaczniki różnych stylów – rozpoznaje sposoby oddawania stanów i przeżyć wewnętrznych bohaterów (w tym – środki stylistyczne i językowe) – określa charakterystyczne cechy młodopolskiego naturalizmu – *analizuje budowę składniową oraz elementy brzmieniowe prozy Żeromskiego – wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja zewnętrzna (np. niewola narodowa, ograniczenia społeczne) determinuje stan ducha jednostki – na podstawie czytanych utworów określa charakterystyczne cechy prozy młodopolskiej (*deformacje kompozycyjne, *współwystępowanie różnych poetyk, perspektywa narratora, *liryzacja prozy itp.) – pisze pracę (wypowiedź argumentacyjną, *esej) na temat idei i problemów obecnych w prozie Żeromskiego 	<p>- wskazuje konteksty</p>
--	---	---	-----------------------------

	– *wskazuje charakterystyczne cechy stylu prozy Żeromskiego		
<p>11. Powieść o dojrzewaniu: Stefan Żeromski, <i>Szyfowe prace</i> (przypomnienie lektury ze szkoły podstawowej).</p> <p>A. Mickiewicz, <i>Reduta Ordona</i> (przypomnienie lektury ze szkoły podstawowej).</p>	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza, opowiada utwór – określa jego tematykę i problematykę oraz jej związek ze zjawiskami historycznymi, społecznymi i egzystencjalnymi – rozpoznaje cechy gatunkowe powieści młodopolskiej (kompozycja, styl, fragmentaryczność itp.) – określa elementy świata przedstawionego (czas, miejsce, wydarzenia, wątki...) – charakteryzuje bohaterów, w sposób pogłębiony M. Borowicza i A. Radka – interpretuje tytuł – *rozpoznaje konwencję realistyczną – przedstawia różne możliwości odczytania powieści – rozpoznaje wartości obecne w utworze i odnosi się do nich – wykorzystuje potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, egzystencjalny, historycznoliteracki) do pogłębionego odczytania powieści – ocenia wartość poezji romantycznej i jej rolę w kształtowaniu tożsamości narodowej pokoleń Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje powieść, wykorzystując potrzebne konteksty (historyczny, społeczny, historycznoliteracki, biograficzny, kulturowy, egzystencjalny) – wskazuje obecność w utworze różnych kategorii estetycznych (np. tragizm, patos, humor, ironia, liryzm) oraz określa ich funkcje – *wskazuje różne sposoby ukazywania przeżyć wewnętrznych bohaterów, rozpoznaje zabiegi artystyczne (np. psychizację pejzażu, monolog wewnętrzny) – określa sposób ukazania w powieści polskiego społeczeństwa w czasach niewoli narodowej – uzasadnia różne możliwości odczytania utworu, odwołując się do jego treści i poetyki – dostrzega motywy symboliczne i określa ich funkcje – przedstawia sposoby nawiązywania do tradycji romantycznej i *określa jej rolę w budowaniu wartości uniwersalnych oraz narodowych 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje konteksty
<p>12. Tragiczne wybory i samotność bohatera. Etyka Conradowska. Żywioł morza i jego symboliczne znaczenia. Sposoby kreowania świata przedstawionego. Uniwersalne pytania prozy Conradowskiej. J. Conrad, <i>Lord Jim</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – streszcza, opowiada utwór; odróżnia streszczenie od parafrazy – określa tematykę i problematykę powieści oraz jej związek ze zjawiskami historycznymi i egzystencjalnymi – wskazuje cechy gatunkowe powieści; *określa specyfikę powieści Conrada: <ul style="list-style-type: none"> • kompozycję • różne style, jakimi posługuje się narrator (m.in. impresjonistyczny i symboliczny) • psychologizm – przedstawia narrację i kompozycję utworu, określa ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy pogłębiony portret psychologiczny Lorda Jima, odwołując się do treści utworu i opinii różnych postaci powieściowych – przedstawia Conradowskie rozumienie honoru, porównuje go z pojmowaniem przez innych autorów (np. Żeromskiego) – analizuje sposób opowiadania o losach Jima – określa symboliczne i metaforyczne sensy w utworach Conrada nadawane żywiołowi morza – określa Conradowską wizję świata i losu (przeciwieństwo człowieka i natury, konflikt wartości, dramat wyborów) 	<ul style="list-style-type: none"> -dokonuje analizy relacji między Marlowem a Kurtzem, - odnosi motyw katabazy do treści utworu, - wskazuje konteksty: historycznoliteracki, psychologiczny, społeczny, kulturowy itp. - dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy wiersza

<p>Z. Najder, [<i>Conrad – pisarz nowoczesny</i>].</p> <p>Maya Jasanoff, [<i>Aktualność Conrada</i>].</p> <p>Cz. Miłosz, <i>Traktat poetycki</i> (fragm.).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • *rozpoznaje konwencję realistyczną • wskazuje elementy symboliczne; odczytuje je – charakteryzuje głównego bohatera i przedstawia inne postacie utworu – charakteryzuje porównawczo Lorda Jima i Marlowa – analizuje motywy decyzji tytułowego bohatera, ustosunkowuje się do nich – w kreacji bohatera wskazuje nawiązania do tradycji romantycznej i etosu rycerskiego; *i nterpretuje je – analizuje zawarte w powieści opisy morza i określa ich funkcje; wskazuje środki stylistyczne tworzące nastrój (np. metafory) – interpretuje powieść, wykorzystując konteksty: biograficzny, historyczny, społeczny i egzystencjalny – *odczytuje utwór jako obraz kryzysu kultury europejskiej przełomu XIX i XX wieku – zabiera głos w klasowej dyskusji na temat honoru, lojalności, wierności sobie itp., odwołując się do powieści Conrada – *wie, w jaki sposób etyka Conradowska wpłynęła na przyszłe pokolenia (np. młodzieży walczącej w czasie II wojny światowej) – pisze wypracowanie (wypowiedź argumentacyjną) na temat problematyki poruszanej w utworze – wygłasza mowę oskarżycielską lub obrończą zbudowaną zgodnie z zasadami retoryki – czyta fragmenty literatury naukowej poświęconej prozie Conrada; przetwarza zawarte w nich informacje – odczytuje główną myśl tekstu naukowego, rozpoznaje sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację – odczytuje fragment <i>Traktatu poetyckiego</i> Miłosza jako poetycki miniportret Conrada 	<ul style="list-style-type: none"> – *wskazuje cechy powieści Conrada, które wpłynęły na rozwój powieści XX w. – porównuje sposób pojmowania honoru w powieści Conrada i <i>Echach leśnych</i> Żeromskiego – pisze wypracowanie (*esej) na temat etyki conradowskiej – porównuje sposób ukazania egzotycznych kultur w powieści Conrada i na obrazach Gauguina – *porównuje funkcjonowanie motywów symbolicznych w powieści Conrada i na obrazach Gauguina – *przygotowuje prezentację/referat na temat życia i twórczości Conrada na podstawie samodzielnie znalezionych wiadomości; korzysta z literatury naukowej i zasobów multimedialnych – *uzasadnia tezę, że Conrad jest pisarzem nowoczesnym; podaje argumenty na podstawie literatury naukowej – interpretuje fragment <i>Traktatu poetyckiego</i> Miłosza dotyczący Conrada – *wyjaśnia, na czym polega mityzacja biografii pisarza – wygłasza mowę na temat etyki Conradowskiej; stosuje retoryczne zasady kompozycyjne 	
<p>13. <i>Chłopi</i> Władysława Stanisława Reymonta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – określa tematykę i problematykę utworu oraz jej związek ze zjawiskami społecznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi epoki 	<ul style="list-style-type: none"> – *wyjaśnia, dlaczego powieść Reymonta określa się mianem „chłopskiej epepei” – podaje 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje wartości uniwersalne w sposobie przedstawienia wspólnoty,

<p>Świat przedstawiony w powieści i sposoby jego wykreowania. Obrazy wsi i chłopskiego życia. Przestrzeń mitu. Człowiek w rytmach natury. Młodopolskie odkrycia kultury ludowej. „Chłopska epopeja”. Powieść modernistyczna. <i>Chłopi</i> na ekranie.</p> <p>K. Wyka, [„<i>Chłopi</i>” – <i>związki z epoką</i>]</p> <p>T. Linkier [<i>Staw w Lipcach</i>]</p> <p>Malarstwo przedstawiające tematy wiejskie, np. L. Wyczółkowski, <i>Kopanie buraków, Siewca</i>; T. Axentowicz, <i>Święto Jordanu</i>; J. Malczewski, <i>Topielec w uściskach dziwożony</i>; F. Ruszczyk, <i>Ziemia</i>.</p> <p><i>Chłopi</i>, film w reż. J. Rybkowskiego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje cechy gatunkowe powieści – określa elementy świata przedstawionego i przedstawia sposoby ich wykreowania – przedstawia kompozycję utworu, uzasadnia jej funkcję – *rozpoznaje różne konwencje obecne w powieści – charakteryzuje bohaterów indywidualnych i zbiorowych – *w kreacjach postaci powieściowych rozpoznaje mitologizację – opisuje przestrzeń wsi jako zamkniętą enklawę kulturową *i przestrzeń mityczną – wskazuje w powieści różne porządki czasowe („rytmy i toki”), którym podlega życie chłopów – *wskazuje fundamenty ładu, na którym jest oparte życie wsi – charakteryzuje moralność, wierzenia i obyczajowość mieszkańców Lipiec – wskazuje ich chrześcijańskie i pozachrześcijańskie korzenie – charakteryzuje różnorodne związki człowieka z naturą ukazane w <i>Chłopach</i> i przedstawia sposoby ich ukazania – interpretuje treści symboliczne utworu – określa różne „wcielenia” narratora powieści; *interpretuje funkcje każdego z nich – rozpoznaje w utworze różne style, np. impresjonizm, symbolizm, realizm, naturalizm; wskazuje charakterystyczne dla nich środki stylistyczne, określa funkcje w utworze – *interpretuje funkcje różnych stylów (realistycznego, impresjonistycznego, naturalistycznego) w języku powieści – rozpoznaje w utworze stylizację gwarową; określa jej charakter i funkcję – na przykładzie wybranych dzieł sztuki porównuje sposób ukazania tematów wiejskich w literaturze i malarstwie – podaje przykłady młodopolskiej fascynacji kulturą wiejską; *uzasadnia, że w literaturze 	<ul style="list-style-type: none"> argumenty, odwołując się do treści i budowy utworu – charakteryzuje bohaterów, wskazując m.in. naturalistyczną motywację ich postępowania – dostrzega i interpretuje konflikty wewnętrzne bohaterów – wykorzystując wiedzę o mitach, pogłębia interpretację postaci powieściowych i obrazu życia wsi – *w kreacjach bohaterów odnajduje mityczne archetypy postaw – *dostrzega w utworze biblijny mit siewcy; określa jego funkcje – *przedstawia filozoficzne podłoże modernistycznego zainteresowania mitami (Nietzsche) – *wyjaśnia, na czym polegał mitologiczny synkretizm literatury (kultury) epoki – dostrzega przemiany postaci kobiecych, *interpretuje ich symbolikę – rekonstruuje system wartości i prawa, jakimi się rządzi chłopska gromada – analizuje język i styl każdego z narratorów; wskazuje charakterystyczne środki językowe i stylistyczne oraz określa ich funkcje – analizuje stylizację gwarową, wskazując różne rodzaje dialektyzmów – wskazuje w utworze elementy heroizacji postaci (np. śmierć Boryny) – *w poetyce utworu dostrzega przejawy młodopolskiej syntezy sztuk – *porównuje teksty kultury o tematyce wiejskiej (literaturę, malarstwo, film), uwzględniając różnorodne konteksty – *w interesujący sposób prezentuje życie i twórczość Reymonta (referat lub prezentacja); wykorzystuje samodzielnie znalezione materiały – *przedstawia przemiany powieści od XIX-wiecznego realizmu do prozy młodopolskiej 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym się charakteryzuje nurt literatury wiejskiej, - porównuje fragment <i>Chłopów</i> Władysława Reymonta z innymi tekstami kultury, - wypowiada się na temat obrazu chłopów wyłaniającego się z utworu
---	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> i malarstwie chłop stawał się postacią mityczną – korzysta z literatury naukowej; wykorzystuje zawarte w niej informacje do pogłębionego odczytania utworu – w tekstach naukowych odczytuje główną myśl, rozpoznaje sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację – pisze wypowiedź argumentacyjną (rozprawkę, szkic interpretacyjny...) związaną z problematyką i poetyką powieści – *pisze recenzję filmowej adaptacji <i>Chłopów</i> w reż. J. Rybkowskiego 		
<p>Dialogi z tradycją. W. Myśliwski, <i>Kamień na kamieniu</i> (fragm.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – określa temat czytanego fragmentu prozy – rozpoznaje elementy świata przedstawionego, wnioskuje o czasie wydarzeń i przestrzeni, w której się rozgrywają – *identyfikuje fragment powieści współczesnej – określa, kim jest narrator – rozpoznaje w opisie środki stylistyczne (np. epitety) i określa ich funkcje – porównuje obrazy zabawy i tańca w czytany fragment i w literaturze młodopolskiej (np. w <i>Chłopach</i> i w <i>Weselu</i>) – podaje podstawowe informacje o W. Myśliwskim i jego twórczości 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje czytany fragment, wykorzystując kontekst historyczny, kulturowy i historycznoliteracki – wskazuje w opisie środki stylistyczne i językowe służące stylizacji i charakterystyce narratora – przedstawia funkcjonowanie motywu tańca w literaturze młodopolskiej *oraz w literaturze i sztuce innych epok; dokonuje syntezy – gromadzi informacje na temat motywu tańca w literaturze i sztuce 	- podejmuje polemikę
<p>14. Młoda Polska tatrzańska.</p> <p>K. Przerwa-Tetmajer, <i>Marsz zbójceki, List Hanusi</i> (fragm.).</p> <p>J. Kasprówicz, utwory ukazujące przyrodę tatrzańską.</p> <p>Przykłady stylu zakopiańskiego w architekturze.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia odkrywanie Tatr, Zakopanego i folkloru góralskiego w okresie Młodej Polski; wyjaśnia, jak wpłynęły one na charakter epoki – wymienia postaci twórców i działaczy związanych z Tatrami i Zakopanem – podaje przykłady utworów młodopolskich (literatury, malarstwa i muzyki) związanych z Tatrami i folklorem podhalańskim – redaguje noty biograficzne, definicje, hasła encyklopedyczne – określa, jakie wartości obecne w baśniach, legendach i podaniach góralskich fascynowały artystów młodopolskich 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje wystąpienie (referat/ prezentację) na temat roli Zakopanego i inspiracji góralszczyzną (Witkiewicz, styl zakopiański, folklor podhalański, Sabała, taternictwo, stylizacje góralskie itd.); – w postawach i filozofii epoki znajduje źródła mitu górala (góralszczyzny) w twórczości młodopolskiej – *rozpoznaje archetypy w kreacjach bohaterów podań i legend (np. Janosika) – analizuje środki językowe służące stylizacji gwarowej utworów Przerwy-Tetmajera – *porównuje teksty kultury związane z Tatrami, uwzględniając różne konteksty 	- dokonuje sfunkcjonalizowanej analizy środków językowych

<p>Malarstwo młodopolskie ukazujące Tatry i górali. Muzyka: fragmenty utworów M. Karłowicza oraz K. Szymanowskiego.</p>	<p>– w czytanych fragmentach utworów tatrzańskich K. Przerwy Tetmajera dostrzega i interpretuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fascynację kulturą ludową góralszczyzny • mityzację i heroizację bohaterów • obrazy przyrody tatrzańskiej • wykorzystanie gwary podhalańskiej <p>– rozpoznaje styl zakopiański, wskazując jego charakterystyczne cechy</p> <p>– na przykładzie wybranych dzieł sztuki porównuje sposób ukazania górali i góralszczyzny w literaturze i malarstwie</p> <p>– samodzielnie znajduje w różnych źródłach informacje o miejscu Tatr i góralszczyzny w kulturze Młodej Polski</p> <p>– realizuje indywidualnie lub zespołowo projekt edukacyjny związany z modą tatrzańską w okresie Młodej Polski</p>	<p>– *wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieł sztuki (poezji, malarstwa i muzyki) związanych z Tatrami i góralszczyzną</p>	
<p>15. Teatr końca XIX wieku. Rewolucja w teatrze.</p> <p>Ilustracje związane z teatrem i muzyką końca XIX wieku. Muzyka: fragmenty dzieł Wagnera, Griega, Debussy'ego.</p> <p><i>Teatralny cyrograf</i> Wywiad z Grzegorzem Jarzyną i Krzysztofem Warlikowskim (fragm.).</p>	<p>– przedstawia istotę przemian, jakie przechodzi teatr pod koniec XIX wieku</p> <p>– *wyjaśnia, na czym polegała wielka reforma teatralna</p> <p>– *przedstawia sylwetki i dzieła najważniejszych osobowości związanych z teatrem europejskim końca XIX wieku (R. Wagner, M. Maeterlinck, H. Ibsen, A. Strindberg, A. Czechow)</p> <p>– wskazuje naturalizm i symbolizm jako najważniejsze nurty w dramacie przełomu wieków (podaje przykłady dzieł)</p> <p>– *wyjaśnia, na czym polegał synkretyzm dramatu końca XIX wieku</p> <p>– *opisuje specyfikę oper Wagnerowskich i uzasadnia wpływ Wagnera na rozwój teatru</p> <p>– przedstawia przemiany w polskim teatrze, prezentuje sylwetki twórców, m.in. S. Wyspiańskiego i G. Zapolskiej</p> <p>– przedstawia koncepcję „teatru ogromnego” Stanisława Wyspiańskiego</p> <p>– *wyjaśnia pojęcie syntezy sztuk</p> <p>– *wyjaśnia, jak pojmowali syntezę sztuk moderniści i jakie było jej miejsce w kulturze epoki</p>	<p>– przygotowuje krótką prezentację najważniejszych osobowości związanych z teatrem europejskim końca XIX wieku (np. R. Wagner, M. Maeterlinck, H. Ibsen, A. Strindberg, A. Czechow); przedstawia ich życie i twórczość, wykorzystuje samodzielnie znalezione materiały multimedialne</p> <p>– *wygłasza referat na temat przemian w teatrze końca XIX w., ocenia wpływ Wagnera i dramaturgów skandynawskich</p> <p>– *charakteryzuje nową rolę twórcy spektaklu teatralnego (reżyser – inscenizator – wizjoner – artysta słowa i obrazu)</p> <p>– określa rolę elementów plastycznych i muzyki w koncepcji teatru przełomu wieków</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego symboliści uważali muzykę za najważniejszą ze sztuk</p> <p>– *charakteryzuje operę i poemat symfoniczny jako gatunki, które wiązały literaturę z muzyką</p> <p>– *prezentuje wybitnych kompozytorów przełomu wieków, podaje przykłady ich dzieł (E. Grieg, C. Debussy, R. Strauss, K. Szymanowski)</p> <p>– gromadzi informacje na temat przemian w teatrze końca XIX wieku</p>	<p>- omawia zjawisko chłopomanii jako kontekst do analizy dzieła</p> <p>- omawia zjawisko syntezy sztuk w dramacie</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – korzysta z literatury naukowej, samodzielnie znajduje informacje w różnych źródłach, przetwarza je i hierarchizuje – porządkuje wiadomości, redaguje notatki, definicje, noty biograficzne – czyta fragmenty wywiadu z współczesnymi twórcami teatru; przetwarza znalezione informacje 		
<p>16. S. Wyspiański, <i>Wesele</i>.</p> <p>Dramat i języki teatru. Dwie płaszczyzny dramatu. Chłopomania i „plotkarski” charakter dzieła. Parada widm i osoby dramatu. Dramat realistyczny i symboliczny. Symbole w <i>Weselu</i>. Rozrachunek z polskimi mitami narodowymi. Skrzypce Chochoła. Motyw tańca i jego funkcje. Poetyka dzieła.</p> <p>T. Żeleński-Boy, <i>Plotka o „Weselu”</i> (fragm.).</p> <p>F. Ziejka, <i>W kręgu mitów polskich</i> (fragm.).</p> <p>Malarstwo, m.in. J. Matejko, <i>Stańczyk, Wernyhora</i>; L. Wyczółkowski, <i>Stańczyk</i>;</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia treść dramatu, relacjonuje akty i sceny – określa jego tematykę i problematykę oraz jej związek ze zjawiskami społecznymi, historycznymi i estetycznymi epoki – wykazuje dwupłaszczyznowość „Wesela”; – przedstawia przestrzeń i czas, postacie, akcję – *rozpoznaje podwójną konwencję dramatu: realistyczną i symboliczną; wskazuje ich cechy – określi cechy gatunkowe <i>Wesela</i> jako dramatu modernistycznego; odwołuje się do treści i poetyki utworu – określa nastrój poszczególnych scen, wskazując tworzące go środki artystyczne – rozpoznaje w konkretnych scenach komizm, tragizm, patos, ironię; określa ich funkcje i wykazuje wartościujący charakter – przedstawia charakter i funkcję didaskaliów – charakteryzuje sposób przedstawienia środowiska artystów młodopolskich – analizuje dialogi postaci dramatu – rozpoznaje kompozycję całego dramatu i wskazanych scen – charakteryzuje postacie <i>Wesela</i>, zwracając uwagę na ich portrety psychologiczne i indywidualizację języka – wskazuje i interpretuje elementy symboliczne: osoby dramatu, przedmioty, sceny – interpretuje je, wykorzystuje potrzebne konteksty – wykorzystuje informacje z literatury naukowej i biograficznej dla pogłębienia znajomości kontekstów <i>Wesela</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje w „Weselu” i analizuje cechy dramatu realistycznego i symbolicznego; uwzględnia różne płaszczyzny dzieła – rozpoznaje zasadę kompozycyjną każdego z aktów dzieła *i określa jej źródła – przedstawia artystyczne inspiracje poszczególnych fragmentów dramatu (np. szopka krakowska, malarstwo Matejki itp.) – określa funkcje didaskaliów w dramacie modernistycznym; wyjaśnia ich specyfikę – rekonstruuje zbiorowy portret chłopów i inteligencji obecny w dramacie – analizuje sposoby zastosowania i funkcje dialektyzacji – wyjaśnia, na czym polega mistrzostwo języka <i>Wesela</i> – wskazuje aforyzmy i sformułowania z „Wesela”, które się utrwaliły w języku potocznym – *interpretuje „Wesele” jako rozrachunek z polskimi mitami narodowymi („bajecznie kolorowa”, „raclawicka kosa”, „chłop-król Piast”, „pawie pióra”, „krwawe zapusty” rabacji galicyjskiej itp.) – *dostrzega w utworze obecność symboli polskiej wyobraźni narodowej, określa ich funkcje – *wyjaśnia, jak Wyspiański ocenia sposób przedstawiania (w sztuce) chłopca polskiego i jego roli w historii narodowej – zabiera głos w dyskusji na temat ukazania w dramacie „problemów polskich” – przedstawia rolę elementów malarskich i muzycznych w <i>Weselu</i>; *na podstawie dramatu wyjaśnia, na czym polegała młodopolska synteza sztuk 	<ul style="list-style-type: none"> - omówić zjawisko chłopomanii jako kontekst do analizy dzieła - omówić zjawisko syntezy sztuk w dramacie, - scharakteryzować Rachelę i przedstawić jej funkcję w dramacie -przedstawić Żyda jako zdystansowanego obserwatora i komentatora - wyjaśnić znaczenie konwencji onirycznej w dramacie, - dokonać analizy symbolicznego znaczenia rozmowy Poety z Panną Młodą, - wypowiedzieć się na temat przedstawionej przez Stanisława Wyspiańskiego diagnozy społeczeństwa i ocenić jej aktualność *interpretować różne teksty kultury w odniesieniu do <i>Wesela</i> Stanisława Wyspiańskiego - wyjaśnić, na czym polega mitologizacja i demitologizacja narodowej przeszłości oraz polskiego narodu

<p>J. Malczewski, <i>Melancholia i Błędnego koło</i>; S. Wyspiański, <i>Chocholy</i>; W. Przerwa-Tetmajer, <i>Dorobek (Rodzina artysty)</i>; W. Weiss, <i>Taniec</i>.</p> <p>P. Korczyński, <i>Śladami Szeli, czyli Diabły polskie</i> (fragm.).</p> <p><i>Wesele</i>, film w reż. A. Wajdy.</p> <p>Wybrany spektakl teatralny.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia historyczne realia „Wesela” (postacie, sytuacje) – wyjaśnia, czym była młodopolska chłopomania i w jaki sposób została ukazana w dramacie – na podstawie dramatu ukazuje złożone relacje między chłopami a inteligencją, demaskując mit solidaryzmu narodowego – uzasadnia zróżnicowany sposób ukazania tańca w dramacie i określa jego funkcje w kolejnych aktach – interpretuje chocholi taniec, wskazując różne możliwe odczytania tej sceny – tworzy spójną interpretację <i>Wesela</i> jako dramatu o polskich sprawach – dostrzega w <i>Weselu</i> inspiracje malarstwem Matejki – wypowiada się na temat twórczości dramatycznej Wyspiańskiego, używając terminu „neoromantyzm” – interpretuje dramat, wykorzystując potrzebne konteksty (biograficzny, historyczny, malarski, muzyczny itp.) i odwołując się do właściwych fragmentów – pisze na temat „Wesela” wypowiedź argumentacyjną, w której przedstawi interpretację dramatu i ustosunkuje się do jego problematyki – przedstawia koncepcję filmu A. Wajdy; wyjaśnia jak reżyser przekłada dramat na język filmu – *przedstawia narrację filmową – przedstawia i ocenia kreacje postaci – analizuje środki filmowe – określa rolę warstwy dźwiękowej i wizualnej – wyjaśnia terminy: metafora filmowa, symbol filmowy – pisze recenzję filmu Wajdy 	<ul style="list-style-type: none"> – *określa miejsce motywu tańca w sztuce przełomu wieków; wskazuje jego podłoże filozoficzne – interpretuje dzieła malarskie stanowiące kontekst <i>Wesela</i>; odnosi je do scen dramatu, porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w dziełach różnych sztuk – porównuje sposób pokazania polskiego narodu i jego problemów w <i>Weselu</i> i w dramatach romantycznych; pisze wypowiedź argumentacyjną na ten temat <ul style="list-style-type: none"> – zabiera głos w dyskusji na temat artystycznych i ideowych walorów filmu Wajdy – wyjaśnia, na czym polega „malarskość” filmu; wskazuje konkretne kadry, sceny i dzieła malarskie 	
<p>17. Wyspiański – niezwykła osobowość Młodej Polski.</p> <p>S. Wyspiański,</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia biografię Wyspiańskiego – wykazuje wielowymiarowość Wyspiańskiego jako artysty; prezentuje jego twórczość literacką *i plastyczną 	<ul style="list-style-type: none"> – przygotowuje i przedstawia prezentację na temat życia i twórczości Stanisława Wyspiańskiego – wykorzystuje samodzielnie znalezione materiały multimedialne 	<ul style="list-style-type: none"> - wypowiada się na temat obrazu Polaków wyłaniającego się z różnych utworów

<p>***[<i>U stóp Wawelu miał ojciec pracownię</i>], ***[<i>Niech nikt nad grobem nie płacze</i>], ***[<i>I ciągle widzę ich twarze</i>].</p> <p>Osobiste wątki w malarstwie S. Wyspiańskiego, np.: <i>Autoportret z żoną</i>, <i>Śpiący Staś</i>, <i>Chochoły</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje wiersze Wyspiańskiego w kontekście autobiograficznym i historycznym – odczytuje dzieła malarskie Wyspiańskiego, dostrzegając w nich motywy autobiograficzne – *określa style i konwencje obrazów Wyspiańskiego (np. impresjonizm, secesja, folkloryzm) – tworzy spójne wypowiedzi na temat Wyspiańskiego i jego związków z Krakowem – uzasadnia wpływ atmosfery Krakowa na twórczość artysty; odwołuje się do konkretnych utworów literackich i obrazów – formułuje tezy i argumenty w wypowiedziach ustnych i pisemnych przy użyciu właściwych konstrukcji 	<ul style="list-style-type: none"> – *charakteryzuje koncepcję „teatru ogromnego” Wyspiańskiego, wskazując jego związek z młodopolską syntezą sztuk – *omawia działalność Wyspiańskiego jako człowieka teatru, malarza, artysty plastyka, twórcy polichromii i witraży oraz sztuki użytkowej – *porównuje funkcjonowanie motywów autobiograficznych w poezji i malarstwie Wyspiańskiego 	
<p>18. *Noc nadziei i buntu. Polskie zmagania o wolność. Mitologiczna płaszczyzna dramatu. *S. Wyspiański, <i>Noc listopadowa</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – *przedstawia treść utworu, odwołując się do poszczególnych scen – *określa tematykę i problematykę dramatu oraz jej związek ze zjawiskami społecznymi, historycznymi i estetycznymi epoki – *analizuje dramat: <ul style="list-style-type: none"> • *przedstawia kompozycję • *określa czas i przestrzeń wydarzeń • *określa nastrój poszczególnych scen i wskazuje artystyczne sposoby jego budowania • *wymienia i charakteryzuje postacie • *określa sposób przedstawienia i funkcje postaci historycznych oraz mitologicznych • *analizuje obrazy jesiennej przyrody i ich funkcje • *wskazuje elementy symboliczne i interpretuje ich znaczenia – *charakteryzuje cechy gatunkowe utworu (dramat modernistyczny) – *interpretuje dramat, wykorzystując potrzebne konteksty, m.in. historyczny, mitologiczny, literacki i kulturowy – *rozpoznaje obecne w utworze wartości i odnosi się do nich 	<ul style="list-style-type: none"> – *wskazuje w dramacie funkcjonowanie tradycji literackiej i kulturowej – *wskazuje przenikanie się w utworze płaszczyzny historycznej (realistycznej) i mitologicznej (symbolicznej) – *wskazuje w dramacie elementy modernizmu i neoromantyzmu – *dostrzega w dramacie obecność mitu agrarnego; wyjaśnia jego odniesienie do polskich dziejów narodowych – *przedstawia sposoby mitologizacji polskich losów – dramatycznego <i>wybijania się na niepodległość</i> – *porównuje sposób przedstawienia polskich problemów narodowych w <i>Nocy listopadowej</i> i dramatach romantycznych (np. <i>Dziadów części III</i>); analizuje porównawczo ich problematykę i poetykę – *dostrzega nawiązania do tragedii antycznej; interpretuje je 	<p>-podejmuje polemikę</p>

<p>19. *G. Zapolska, <i>Moralność pani Dulskiej</i></p> <p>Tragifarsa kołtuńska. Świat według Dulskich. Postacie kobiece. Naturalistyczna wizja życia w społeczeństwie mieszczańskim.</p> <p>Danuta Knysz-Tomaszewska, <i>[Zapolska i naturalizm]</i>.</p> <p>Dostępny spektakl teatralny.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – *streszcza, opowiada utwór; odróżnia streszczenie od parafrazy – *określa tematykę i problematykę społecznymi, egzystencjalnymi i dramatu oraz jej związek ze zjawiskami estetycznymi epoki – *analizuje dramat: <ul style="list-style-type: none"> • *przedstawia kompozycję • *określa czas wydarzeń • *charakteryzuje przestrzeń sceniczną i określa jej funkcje • *charakteryzuje postacie i określa istniejące między nimi relacje; charakteryzuje porównawczo np. Dulską i Dulskiego, Hesię i Mełę • *wskazuje sposoby indywidualizacji bohaterów sztuki • *interpretuje zakończenie utworu – *interpretuje tytuł, wyjaśnia podtytuł „tragifarsa kołtuńska” – *dostrzega w utworze ironię i sarkazm i określa ich funkcje – *wyjaśnia pojęcie dulszczyzny – *analizuje obraz społeczeństwa mieszczańskiego przedstawiony w dramacie Zapolskiej – *przedstawia cechy gatunkowe utworu; wskazuje cechy dramatu naturalistycznego – *interpretuje dramat, wykorzystując potrzebne konteksty, m.in. społeczny, egzystencjalny, filozoficzny, literacki i kulturowy – *ocenia postacie i ich postępowanie, odwołując się do wartości uniwersalnych – *redaguje wypowiedź argumentacyjną na temat utworu – *czyta literaturę naukową, wykorzystuje zawarte w niej informacje – *recenzuje obejrzaną inscenizację dramatu, wskazuje środki teatralne i określa ich funkcje 	<ul style="list-style-type: none"> – *przedstawia wiadomości o życiu i twórczości G. Zapolskiej na podstawie samodzielnie znalezionych materiałów: *przedstawia miejsce Zapolskiej i jej twórczości na tle obyczajowości epoki *przedstawia prowokacyjny temat, które podejmowała – *dostrzega współwystępowanie różnych konwencji (humor, komizm, tragizm, ironia) – *wskazuje środki artystyczne, którymi autorka osiągnęła wyrazistość postaci – *na podstawie utworu Zapolskiej charakteryzuje dramat naturalistyczny przełomu wieków – *uzasadnia, że dramat ukazuje naturalistyczną wizję życia (formułuje tezy i argumenty na podstawie tekstu) – *wyjaśnia, jak w dramacie funkcjonują motywy teatru, maski, roli – *pisze wypowiedź argumentacyjną na temat płaszczyzny aksjologicznej utworu; wprowadza różnorodne konteksty – *ocenia walory teatralne (sceniczne) dramatu 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje w utworze elementy dramatu naturalistycznego, - podejmuje dyskusję na temat dulszczyzny we współczesnym świecie - porównuje obszary tabu zaprezentowane w dramacie z tymi, które dostrzega w codziennej rzeczywistości
---	--	---	---

<p>20. Synteza wiadomości o literaturze i sztuce Młodej Polski.</p> <p>Dekadencki katastrofizm i modernistyczne cierpienie. Rola artysty i sztuki. Artysta i tłum. Sztuka Młodej Polski: impresjonizm, ekspresjonizm, symbolizm, naturalizm. Neoromantyzm.</p>	<p>– syntetycznie przedstawia literaturę i sztukę Młodej Polski, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje najważniejsze wątki i tematy • charakteryzuje główne prądy i kierunki artystyczne • charakteryzuje dramat symboliczny i naturalistyczny • określa kierunki rozwoju powieści młodopolskiej • w poznanych utworach wskazuje obecność toposów, archetypów i symboli antycznych, chrześcijańskich i kulturowych <p>– interpretuje porównawczo utwory młodopolskie, wykorzystując potrzebne konteksty</p> <p>– omawia zagadnienia, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dekadence katastrofizm i modernistyczne cierpienie • rola artysty i sztuki; artysta i tłum. • sztuka Młodej Polski: impresjonizm, ekspresjonizm, symbolizm, naturalizm • neoromantyzm w literaturze i sztuce <p>– redaguje wypowiedź argumentacyjną (rozprawkę, szkic interpretacyjny) na temat literatury i sztuki młodopolskiej</p> <p>– przedstawia stosunek twórców młodopolskich do tradycji literackiej i kulturowej (np. antyku, romantyzmu); w argumentacji przywołuje konkretne dzieła</p> <p>– gromadzi i przetwarza informacje; porządkuje je w problemowe całości;</p>	<p>– rozpoznaje w czytanych utworach realizm, naturalizm, symbolizm oraz *konwencję oniryczną</p> <p>– charakteryzuje filozoficzne założenia epoki (Schopenhauer, Nietzsche, Bergson)</p> <p>– *wskazuje źródła młodopolskiego estetyzmu</p> <p>– *w pogłębiony sposób interpretuje archetypy, toposy i symbole obecne w sztuce Młodej Polski</p> <p>– *wyjaśnia, na czym polegała wewnętrzna antynomiczność epoki (współwystępowanie różnych prądów, kierunków i konwencji)</p> <p>– *przedstawia pokolenia twórców Młodej Polski i syntetycznie charakteryzuje ich twórczość</p> <p>– *porównuje teksty kultury (np. dzieła literackie, malarskie i muzyczne), uwzględniając różnorodne konteksty</p> <p>– *wykorzystuje teksty naukowe w interpretacji dzieł sztuki</p>	<p>- wypowiada się na temat roli artysty dawniej i dziś, -podejmuje polemikę</p>
--	---	--	--

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

<p>1. Jak mówić o tym, że coś jest dobre lub złe? Język wartości. Wartości w języku.</p> <p>A. Cegieła,</p>	<p>– definiuje pojęcie wartości, podaje przykłady wartości uniwersalnych i narodowych</p> <p>– wyjaśnia termin „język wartości”</p> <p>– podaje przykłady środków językowych służących do nazywania i opisywania wartości</p> <p>– rozpoznaje leksykalne sposoby wyrażania wartości (w tekście)</p> <p>– rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym</p>	<p>– definiuje terminy: wartości, antywartości, aksjologia, wartości etyczne, wartości estetyczne</p> <p>– rozróżnia typy wartości (np. absolutne i względne)</p> <p>– *określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich</p> <p>– rozpoznaje w tekstach (np. reklamowych) naruszenia etyki słowa</p>	<p>- wykorzystuje wiadomości z fleksji, leksyki, frazeologii i słowotwórstwa podczas analizy stylistycznej tekstów</p>
---	---	--	--

<p><i>Słowa i ludzie.</i> Wprowadzenie do etyki słowa (fragm.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest wartość użytkowa języka – wie, czym jest etyka, a czym estetyka słowa (wyjaśnia terminy, podając przykłady) – wie, na czym polega językowe dyskryminowanie ludzi – zna zasady dobrego stylu i stara się je zachowywać w swoich wypowiedziach – rozpoznaje wulgaryzmy i wyrazy obraźliwe; właściwie je ocenia – *wyjaśnia, czym jest tabu językowe 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje gramatyczne i słowotwórcze środki wyrażania wartości (w tekście) – wskazuje konstrukcje składniowe wyrażające oceny – analizuje teksty naukowe traktujące o języku wartości; wykorzystuje znalezione informacje w wypowiedziach własnych 	
<p>2. Zapożyczenia we współczesnym języku polskim.</p> <p>J. Miodek, <i>Jestem za „ekstraodlotem”</i> (fragm.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady zapożyczeń we współczesnym języku polskim – określa, z jakich języków pochodzi współcześnie najczęściej zapożyczeń, podaje przykłady – rozpoznaje w tekście zapożyczenia przyswojone współcześnie – wskazuje zapożyczenia właściwe dla środowiskowych odmian języka i określonych dziedzin (np. sport, ekonomia, technologie itp.) – klasyfikuje zapożyczenia, rozpoznając: <ul style="list-style-type: none"> • właściwe (leksykalne) • znaczeniowe (semantyczne) – wyjaśnia termin internacjonalizm; podaje przykłady – wyjaśnia, kiedy używanie zapożyczeń jest błędem językowym, a kiedy nie – wykorzystuje słowniki do analizy zapożyczeń, zbadania ich znaczenia, rozstrzygnięcia, czy dane zapożyczenie jest użyte poprawnie itp. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia terminy: orientalizmy, egzotyzymy – wyjaśnia, czym są zapożyczenia sztuczne i hybrydy, podaje ich przykłady – wyjaśnia, czym są kalki słowotwórcze, podaje przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje wiadomości z fleksji, leksyki, frazeologii i słowotwórstwa podczas analizy stylistycznej tekstów
<p>3. Razem czy oddzielnie? O pisowni niektórych wyrazów i ich połączeń (cz. 1)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zasady pisowni łącznej i rozdzielnej partykuły <i>nie</i> z czasownikami, rzeczownikami, przymiotnikami, przysłówkami <ul style="list-style-type: none"> • przymiotników złożonych • rzeczowników złożonych • połączeń rzeczownikowo-rzeczownikowych • przymiotników utworzonych od wyrazów przyimkowych i wyrazów zawierających liczebnik • połączeń przysłówków i przymiotników – stosuje poznane zasady ortograficzne w tekstach własnych, poprawia teksty cudze 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawia błędy ortograficzne w zakresie pisowni łącznej i pisemnej, analizuje relacje między członami połączeń – uzasadnia swoje decyzje poprawnościowe, odwołując się do zasad pisowni polskiej – rozróżnia zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami w różnych formach w zależności od znaczenia wypowiedzi – stosuje zasady poprawności ortograficznej w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym i cudzym 	<ul style="list-style-type: none"> - wykorzystuje wiedzę językową przy analizie tekstów literackich

	<ul style="list-style-type: none"> – korzysta ze słowników oraz kompendiów internetowych do rozstrzygnięcia wątpliwości ortograficznych 		
<p>4. W tym samym języku, a jednak inaczej... Zróznicowanie regionalne polszczyzny. Dialekty polskie.</p> <p>Kwiryna Handke, <i>Terytorialne odmiany polszczyzny</i> [w:] <i>Współczesny język polski</i> (fragm.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia (definiuje) terminy: polszczyzna ogólna, dialekt, gwarą, dialektyzm – wyjaśnia różnicę między dialektem i gwarą – wymienia główne dialekty polskie (mazowiecki, wielkopolski, śląski, małopolski) – wie, że język kaszubski ma status odrębnego języka narodowego – podaje najważniejsze cechy dialektów mazowieckiego, śląskiego, małopolskiego i wielkopolskiego oraz języka kaszubskiego – rozróżnia gwarę wiejską i miejską – wyjaśnia terminy: dialektyzm, regionalizm; podaje i objaśnia przykłady – wyjaśnia, czym jest dialektyzacja (stylizacja gwarowa) – rozpoznaje dialektyzację w czytanych tekstach; wskazuje służące jej środki językowe – wykorzystuje wiadomości z tekstów naukowych; przetwarza je, *stosuje do opisywania gwar 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje szerzej specyfikę dialektów mazowieckiego, śląskiego, małopolskiego i języka kaszubskiego – odróżnia gwary i dialekty od regionalnych odmian polszczyzny – wymienia typy regionalizmów (fonetyczne, fleksyjne, słowotwórcze, składniowe, leksykalne, semantyczne); podaje przykłady – w czytanych tekstach analizuje środki językowe służące dialektyzacji, określa ich rodzaj i funkcje – przedstawia pozycję dialektów i odmian regionalnych we współczesnej polszczyźnie 	
<p>5. <i>Jakaż jest przeciw włócznie złego twoja tarcza, człowiecze końca wieku?...</i> Język okresu Młodej Polski.</p> <p>Fragmenty utworów młodopolskich.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przemiany językowe w polszczyźnie przełomu XIX i XX wieku – wyjaśnia termin <i>styl artystyczny</i> – wykazuje zróznicowanie stylu artystycznego utworów młodopolskich, rozpoznając w czytanych fragmentach: <ul style="list-style-type: none"> • impresjonizm • ekspresjonizm • klasycyzm • naturalizm – wymienia najważniejsze cechy stylistyczne symbolizmu, impresjonizmu i ekspresjonizmu; wskazuje właściwe im środki stylistyczne i językowe – rozpoznaje środki stylistyczne typowe dla Młodej Polski (np. metafory, animizacje, personifikacje, hiperbolizacje *synestezje, paralelizmy 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje styl artystyczny jako odmianę stylistyczną polszczyzny – dokonuje analizy językowo-stylistycznej wskazanego fragmentu utworu (lirycznego lub epickiego) – *w utworach liryki młodopolskiej rozpoznaje wiersz sylabiczny i toniczny – wskazuje w tekstach typowe funkcje środków stylistycznych charakterystycznych dla liryki młodopolskiej – rozpoznaje słownictwo charakterystyczne dla stylu ekspresjonistycznego i impresjonistycznego – syntetycznie charakteryzuje język i styl prozy młodopolskiej (odwołuje się do znanych utworów) – *wymienia pola semantyczne charakterystyczne dla utworów młodopolskich (np. artysta i sztuka, sen) 	- podejmuje polemikę

	<p>składniowe itp.) i określa ich funkcje w czytanych fragmentach</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje warstwę brzmieniową czytanych utworów; wskazuje onomatopeje, instrumentacje głoskowe, *aliteracje, *paronomazje, rym, rytm i porządki wersyfikacyjne itp. – *rozpoznaje metonimie i synekdochy; określa ich funkcje (w utworach) – dostrzega przenikanie liryki do stylu utworów epickich – w dziełach różnych rodzajów literackich dostrzega stylizacje (np. dialektalne, środowiskowe); wskazuje środki językowe i określa ich funkcje w utworze – w czytanych utworach rozpoznaje archaizację i poetyzację 	<ul style="list-style-type: none"> – *rozpoznaje i charakteryzuje indywidualny styl młodopolskich autorów (np. Żeromskiego, Conrada) i utworów (np. <i>Chłopów</i>, <i>Wesela</i>) 	
--	--	---	--